

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

128557

**FINANČNÉ TOKY SPOLOČNEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ
POLITIKY PRE ROKY 2007-2013**

2010

Martina Gajdošová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOPOSDÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANŽMENTU**

**FINANČNÉ TOKY SPOLOČNEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ
POLITIKY PRE ROKY 2007-2013**

Bakalárska práca

Študijný program: Ekonomika a manažment agrosektoru
Študijný odbor: 3.3.20 Odvetvové ekonomiky a manažment
Školiace pracovisko: Katedra financií
Školiteľ: Ing. Tomáš Rábek, PhD.

NITRA, 2010

Martina Gajdošová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Martina Gajdošová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Finančné toky Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2007-2013“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 10. mája 2010

.....

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie školiteľovi Ing. Tomášovi Rábekovi, PhD. za odborné vedenie, cenné rady , pomoc a pripomienky, ktorými prispel k vypracovaniu mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

GAJDOŠOVÁ, Martina: *Finančné toky Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2007-2013*. [Bakalárska práca] – Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu. - Školiteľ: Ing. Tomáš Rábek PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár (Bc). – Nitra: FEM, 2009. 56 s.

Spoločná poľnohospodárska politika je jednou z najdôležitejších politík Európskej únie. Zaoberá sa zabezpečením rovnakých podmienok pre všetky subjekty pôsobiace v poľnohospodárskom sektore a zlepšením konkurencieschopnosti tohto sektora. Táto politika patrí medzi finančne náročné politiky v rámci EU. Je to neustále sa vyvíjajúca politika. Cieľom bakalárskej práce je na základe analýzy individuálnych údajov a vybraných ukazovateľov zhodnotiť vplyv finančných tokov Spoločnej poľnohospodárskej politiky na poľnohospodárske podniky v Slovenskej republike, ako aj zhodnotenie II. piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2007-2013.

Autorka sa v prvej časti bakalárskej práce zaoberá vymedzením a zadefinovaním teoretických pojmov, ako sú finančné zdroje a finančné toky, teoretické vymedzenie pojmu SPP, jej vývoj, charakter, ciele, piliere a využitie pre roky 2007-2013 ako aj vytvorením rešerše a komparáciou domácej a zahraničnej literatúry. Druhá časť práce je zameraná na stanovenie primárneho a k nemu prislúchajúcich parciálnych cieľov. V tretej časti autorka popisuje metodiku práce a využitie údajov z Informačných listov MP SR, ktorými disponuje aj Katedra financií Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Štvrtá časť bakalárskej práce je zameraná na vlastné prepočty, pri ktorých sa využili údaje z Katedry financií SPU v Nitre, program ACCESS a kontingenčné tabuľky, prostredníctvom ktorých sa realizovali ďalšie vlastné prepočty. V tejto časti autorka využíva nadobudnuté a spracované údaje poľnohospodárskych podnikov pre výpočty pomocou štatistického softvéru STATGRAPHICS a zhodnotenie dotačnej politiky a II. piliera SPP ako aj jej vlastné odporúčania.

Kľúčové slová:

Finančné toky, Spoločná poľnohospodárska politika EÚ, dotácie, tržby, SAPS, POP, Program rozvoja vidieka, Programové obdobie 2007-2013

Zusammenfassung

GAJDOŠOVÁ, Martin: *Finanzielle Abwicklung der gemeinsamen Agrarpolitik für die Jahre 2007-2013*. [Bakkalaarbeit] – Slowakische landwirtschaftliche Universität in Nitra, Fakultät für Wirtschaftswissenschaften und Management. -Ausbilder: Ing. Tomáš Rábek, Phd. Grad Ausbildung. Qualifikationen: Bakalaureat (Bc). – Nitra: FEM, 2009. 56 Seiten.

Die gemeinsame Agrarpolitik ist eine der wichtigsten Richtlinien der Europäischen Union. Er behandelt die Ausgangsbedingungen für alle Spieler im Agrarsektor Sicherstellung und Verbesserung der Wettbewerbsfähigkeit des Sektors. Diese Richtlinie ist eine kostspielige Politik innerhalb der EU. Es wird ständig die Richtlinie. Für Bachelor Arbeit ist basierend auf die Analyse der Daten für die einzelnen und ausgewählte Indikatoren zur Bewertung der Auswirkungen der Finanzströme der gemeinsamen Agrarpolitik in den landwirtschaftlichen Betrieben in der Slowakei sowie Anerkennung II. Pfeiler der gemeinsamen Agrarpolitik für die Jahre 2007-2013.

Die Autorin ist in den ersten Teil befasst sich mit der Definition und der Universität Arbeit durch die Definition der theoretischen Konzepte, wie z. B. finanzielle Mittel und finanzielle Abwicklung, die theoretischen Definition der GAP, seine Entwicklung, Natur, Ziele, Säulen und Verwendung für die Jahre 2007-2013. Der zweite Teil der Arbeit zielt auf die primären und die daraus resultierende teilweise Ziele bestimmen. Im dritten Teil beschreibt die Autorin die Methodik der Arbeit und die Verwendung der Daten in die Buchstaben MP SR an dem Finanzdepartement der slowakische landwirtschaftliche Universität Nitra. Der vierte Teil der Universität Arbeit konzentriert sich auf benutzerdefinierte Konvertierungen, in denen die Verwendung von Daten aus der Abteilung der Finanzierung SPU in Nitra, Zugriff und PivotTables, zusätzliche benutzerdefinierte Konvertierungen zu verfolgen. In diesem Abschnitt werden die Autorin-verwendet erworben und verarbeitet Daten Betriebe für die Berechnung mit statistischen Software und Subvention Politik STATGRAPHICS und II.Säule der GAP als auch seine eigenen Empfehlungen.

Schlüsselwörter:

Finanzströme, die gemeinsame Agrarpolitik Subventionen, Einnahmen, SAPS, POP, Programm für Ländliche Entwicklung, Programmplanungszeitraum für 2007-2013

Obsah

Obsah.....	6
Zoznam skratiek	8
Úvod	10
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematike.....	12
1.1 Finančné zdroje	12
1.1.1 Finančné toky	13
1.1.2 Finančné toky pred vstupom do EÚ	13
1.1.3 Finančné toky po vstupe do EÚ	14
1.2 Spoločná poľnohospodárska politika	14
1.2.1 Historický vývoj Spoločnej poľnohospodárskej politiky	14
1.2.2 Ciele Spoločnej poľnohospodárskej politiky	16
1.3 Piliere Spoločnej poľnohospodárskej politiky	17
1.3.1 Prvý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky	17
1.3.2 Druhý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky	18
1.4 Spoločná poľnohospodárska politika EÚ v období 2007-2013	18
2 Cieľ	20
3 Metodika	21
4 Vlastná práca	22
4.1 Charakteristika I. piliera SPP na území Slovenskej republiky	22
4.2 Charakteristika II. piliera SPP na území Slovenskej republiky	24
4.3 Prevádzkové dotácie	30
4.4 Investičné dotácie	36
4.5 Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007-2013	44
5 Záver	47
6 Prehľad literatúry	50

6.1 Iné zdroje	52
6.2 Internetové zdroje	54
7 Prílohy	56

Zoznam skratiek

CAP	Common Agricultural Policy
CNDPs	Doplňkové národné priame platby
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka)
EAGF	European Agricultural Fund (Poľnohospodársky európsky fond)
EFF	Európsky fond pre rybolov
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ERDF	European Regional Development Fund (Európsky fond regionálneho rozvoja)
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
HDP	Hrubý domáci produkt
HNP EÚ	Hrubý národný produkt Európskej únie
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
MPSVaR SR	Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
NSP RH SR	Národný strategický plán rybného hospodárstva Slovenskej republiky 2007 – 2013
NSP RV SR	Národný strategický plán rozvoja vidieka SR

NSP	Národný strategický plán Slovenskej republiky
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
POP	Plodiny na ornej pôde
PPA SR	Poľnohospodárska platobná agentúra Slovenskej republiky
PRVaSOP	Podpora z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu
Rada EÚ	Rada Európskej únie
SAPS	Jednotná platba na plochu
SOP PaRV	Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka SR 2004– 2006
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SR	Slovenská republika
SSP	Spoločná poľnohospodárska politika
STO	Spoločná trhovú organizácia
ŠR SR	Štátny rozpočet Slovenskej republiky
WTO	World Trade Organization (Svetová obchodná organizácia)

Úvod

Spoločná poľnohospodárska politika je jednou z najdôležitejších politík Európskej únie od roku 1958. Od obdobia európskej integrácie, ktorá bola koncom minulého storočia, bola táto politika symbolom nefektívnosti pre mnohé krajiny. Dotácie, ktoré sú poskytované poľnohospodárom v členských krajinách Európskej únie, sú ostrým tŕňom v oku krajinám tretieho sveta, pretože tieto dotácie dávajú záruku minimálnych cien a chránia poľnohospodárov pred zahraničnou konkurenciou a napomáhajú budovaniu “pevnosti”, ktorá je kritizovaná týmito tretími krajinami, pretože majú vplyv na cenu agrárnych produktov a táto cena produktov je vysoká.

Spoločná poľnohospodárska politika je upravená legislatívou EÚ a venuje sa jej približne 60% z celkovej legislatívy Európskej únie. Rovnako je táto politika financovaná z rozpočtu EÚ. Výška financií vyčlenených na financovanie SPP je na úrovni 44% z pôvodných 70%, ktoré boli vynakladané na túto politiku v minulosti.

Spoločná poľnohospodárska politika vznikla na základe Rímskej zmluvy v roku 1957. Táto politika EÚ vznikla po skončení druhej svetovej vojny. Nakoľko bola situácia tak vážna, že si štáty nedokázali zabezpečiť poľnohospodársky objem produkcie bolo nutné vytvoriť zabezpečenie dodávky potravín pre tieto krajiny a rovnako aj kontrolu týchto dodávok prostredníctvom efektívneho mechanizmu.

Netrvalo dlho a výsledky tejto politiky sa prejavili v tom, že v rámci spoločného poľnohospodárskeho trhu vznikali prebytky. Tento stav vznikol preto, že ceny agrárnych produktov neboli založené na zásadách fungovania trhu ale o cene týchto produktov rozhodovali rezortní ministri jednotlivých členských štátov Európskej únie a cenová hladina bola ešte aj poistená intervenciami Európskej komisie. Stanovené ceny zaručovali zisk a žiadne riziko. Na začiatku tieto prebytky chápala Európska komisia ako problém. Tento problém mal vyriešiť export. Ako sa však ukázalo toto riešenie nebolo práve najvhodnejšie nakoľko EÚ bola za tento krok ostro kritizovaná. Preto prišlo rozhodnutie, že tieto agrárne produkty boli exportované ako rôzne krmivá a boli predávané na svetovej burze s poľnohospodárskymi produktmi. Ani toto však nebolo tým správnym východiskom a Spoločná poľnohospodárska politika bola aj naďalej kritizovaná, pretože nečlenské krajiny EÚ mali kvôli tejto situácii obmedzený export do EÚ a Spoločná poľnohospodárska politika vyvolala pokles cien na svetovom trhu s potravinami.

Druhou oblasťou kritiky SPP sa stali dotácie. Podľa nečlenských krajín tieto dotácie boli rozdeľované nespravodlivo a to viedlo k ďalšej kritike Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie.

V súčasnosti sa realizuje Spoločná poľnohospodárska politika prostredníctvom tzv. Spoločných trhových organizácií, ktoré sú financované Európskym záručným a usmerňovacím poľnohospodárskym fondom. Z tohto fondu sa 70% peňažných prostriedkov uplatňuje pri nákupe prebytkov a zabezpečuje sa tým, tak ochrana pred lacnými dovozmi agrárnych produktov zo zahraničia. Zo zvyšku financií sa zabezpečuje ochrana domáceho trhu s poľnohospodárskymi produktmi a dovozné clá, ktoré sa EÚ zaviazala nemeniť. Ak príde k ich zmenám dotujú sa priamymi platbami. Po reforme z roku 2003 sa mení spôsob podpory poľnohospodárov vo všetkých členských štátoch. Táto reforma sa priblížila k jednotlivým daňovým poplatníkom a rovnako aj spotrebiteľom. Farmári majú zabezpečenú väčšiu voľnosť, čo im má zabezpečiť konkurencieschopnosť a určitú úroveň príjmu.

Nová forma Spoločnej poľnohospodárskej politiky je založená na zásadách krízového plnenia, Poľnohospodárskom poradenskom systéme, jednotnej platbe na farmu, odstránení viazania podpôr na poľnohospodársku produkciu, vyňatí pôdy z produkcie a v neposlednom rade na modulácií, finančnej disciplíny a rozvoji vidieka. V roku 2008 bola Spoločná poľnohospodárska politika znovu prehodnotená predstaviteľmi EÚ-25.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

Názory jednotlivých domácich a zahraničných autorov, ktoré boli publikované v odbornej literatúre, prispeli k teoretickému východisku a k spracovaniu danej problematiky.

1.1 Finančné zdroje

Väčšina autorov uvádza rovnakú definíciu finančných zdrojov. **SERENČEŠ (2005, 352-355s.), SERENČEŠ, ČIERNA, KUZMA (2005), KOČNER, SZOVICS, ŠEBO (2004, 97-101s.), VLACHYNSKÝ a kol. (2006, 68s.)** Podľa tejto definície predstavujú finančné zdroje podniku jednotlivé formy peňažných prostriedkov prichádzajúcich do podniku v priebehu určitého obdobia.

Tok finančných zdrojov do poľnohospodárskeho podniku je možné rozlíšiť na:

- finančné zdroje v širších súvislostiach (tržby z realizácie tovarov a služieb, nepotrebného dlhodobého majetku a zásob, úvery a pôžičky, nenávratná finančná pomoc zo štátneho rozpočtu, fondov a nadácií)
- finančné zdroje v užších súvislostiach. Nezahŕňajú sa celé tržby z realizácie, ale len časť vo forme zisku a odpisov dlhodobého majetku.

Finančné zdroje podniku je možné podľa uvedených autorov členiť:

- z hľadiska časového,
- zo zdroja odkiaľ tieto zdroje do podniku plynú,
- podľa vlastníctva,
- podľa účelu, na ktorý sú zdroje určené.

1.1.1 Finančné toky

ZALAI a kol. (2004, 43s.) píšu, že výkaz o príjmoch a výdavkoch vypovedá o priebehu a výsledkoch reprodukčného procesu podniku. Priebeh je charakterizovaný príjmami a výdavkami, ktoré sú štruktúrované. Výsledok je charakterizovaný rozdielom príjmov a výdavkov. Tento výkaz je tak paralelou Výkazu ziskov a strát (výsledovka), ktorý sa zostavuje v podvojnóm účtovníctve. Výkaz umožňuje analyzovať hospodárnosť podnikania – poznaním príjmov a výdavkov a tiež výkonnosť podnikania – porovnaním daňového základu s príjmami.

BIELIK (2006, 191s.) Tok peňažných prostriedkov (cash flow) predstavuje v súčasnosti v trhových ekonomikách jeden z najfrekvencovanejších finančno – účtovných ukazovateľov. Tvorí súčasť podnikového účtovného systému, ktorý prehľadne, komplexne a systémovo priebežne zachytáva hospodárske a finančné transakcie podniku. Jeho forma a štruktúra nie je v krajinách Európskej únie záväzná, avšak v niektorých krajinách ako sú USA, Francúzsko, Veľká Británia, Nemecko je už táto forma zaužívaná, inde odporúčaná, a tak to bolo i u nás s tým, že až od roku 2000 sa stala jeho forma a štruktúra pre podniky záväzná.

Cash flow vyjadruje vnútornú finančnú silu podniku, teda jeho schopnosť tvoriť z vlastnej hospodárskej činnosti finančné zdroje.

1.1.2 Finančné toky pred vstupom do Európskej únie

Ako uvádza autor **SERENČEŠ (2006, 1160s.)** podpora finančných tokov do poľnohospodárstva SR pred vstupom do Európskej únie (EÚ) spočívala:

- v nenávratných prostriedkoch štátneho rozpočtu,
- v nenávratných prostriedkoch účelových štátnych fondov (príspevky),
- v návratných prostriedkoch účelových štátnych fondov (pôžičky),
- v zárukách účelových štátnych fondov (pôžičky) a štátneho peňažného ústavu za úvery poskytnuté obchodnými bankami,
- podpora cien poľnohospodárskych komodít z prostriedkov Intervenčnej poľnohospodárskej agentúry SR.

1.1.3 Finančné toky po vstupe do Európskej únie

Ako úvádza už spomínaný autor **SERENČĚŠ (2006, 1160s.)** po vstupe do EÚ podpora finančných tokov do poľnohospodárskych podnikov v SR sa realizuje v súlade so Spoločnou poľnohospodárskou politikou kombináciou zdrojov z rozpočtu EÚ a štátneho rozpočtu SR formou:

- priamych platieb,
- podporou trhu v rámci trhových poriadkov SPP (intervenčné nákupy, exportné dotácie, dotácie na skladovanie atď.),
- národné podpory.

1.2 Spoločná poľnohospodárska politika

BRACJUN (2008, 89s.) uvádza, že Spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie (Common Agricultural Policy – CAP) je zložitý mechanizmus hľadania kompromisu globálnych európskych a ochranárskych národných záujmov v oblasti jednotného regulovania ponuky poľnohospodárskych produktov spojenej s ich prvovýrobou, spracovania a obchodovaním, je komplexnou politikou, do ktorej sa v najväčšej miere premieta sociálna, regionálna a environmentálna problematika Európskej únie.

Podľa autorov **KONIG a kol. (2006, 191s.)** Spoločná poľnohospodárska politika zaujíma medzi ostatnými politikami Európskej únie význačné postavenie, pretože ide o doposiaľ finančne najnáročnejšiu politiku EÚ a narozdiel od ostatných politik je politikou, ktorá ochraňuje.

1.2.1 Historický vývoj Spoločnej poľnohospodárskej politiky

Rímska zmluva z marca 1957 o vytvorení Európskeho hospodárskeho spoločenstva

Zásady SPP prijaté v roku 1958 na konferencii uskutočnenej v talianskej Strese sú:

- zásada zjednoteného trhu,
- zásada finančnej solidarity,
- zásada preferencie spoločenstva. **HORVÁT (2004, 329s.)**

Podľa vyjadrení autora **BRACJUNA (2008, 85-86s.)** na dosiahnutie týchto cieľov sa zaviedla spoločná organizácia poľnohospodárskych trhov. V závislosti od daných výrobkov sa táto organizácia uskutočňuje niektorou z nasledujúcich foriem:

- spoločnými pravidlami hospodárskej súťaže,
- povinnou koordináciou vnútroštátnych trhových systémov,
- európskou organizáciou trhu.

Obdobie rokov 1960-1992

(www.europa.eu) Od roku 1962 do roku 1992 sa Spoločná poľnohospodárska politika zakladala hlavne na „garantovaných“ spoločných cenách a spoločných trhových organizáciách (STO).

1968 – Mansholtov plán

1988 - došlo k prvému pokusu o určitú reformu Spoločnej poľnohospodárskej politiky **BRACJUN (2008, 93s.)**

1992 – MacSharryho reforma:

1993 – začiatok reformy SPP za komisára Hansa Fischlera

1997 – Agenda 2000: podľa autora **HORVÁTHA (2004, 337s.)** 16. 7. 1999 EK navrhla so zohľadnením záväzkov WTO a výziev v nadchádzajúcej reforme SPP ústredný prvok AGENDU 2000.

1999 - Nariadenia Rady EC č. 1258/99 zo dňa 17.5. 1999 o financovaní SPP

Ako uvádza autor **HORVÁTH (2004, 339s.)** Dohoda sa uzavrela na berlínskej Európskej rade 24. a 25. marca 1999. Predtým sa však jeden a pol roka vyjednávala Agenda 2000 a jej najzložitejší a najrozporuplnejší prvok – reforma SPP.

2003 – reforma týkajúca sa plnej zmeny podporovania poľnohospodárstva Európskej únie. **VÝSLEDKY POĽNOHOSPODÁRSKEJ POLITIKY PRE ROKY 1995-2004**, táto reforma bola tiež dôležitým krokom k zvýšeniu konkurencieschopnosti a k trvalo udržateľnému rozvoju vidieka poľnohospodárskej politiky EÚ v rokoch 2007-2013. Tvorila tiež rámec pre budúce reformy SPP.

2005 – revízia rozpočtu Európskej únie ohľadom na reformu SPP

2011-2012 – by sa mala sformulovať nová politika pre obdobie 2013. **BRACJUN (2008, 97s.)** však vo svojej publikácii uvádza, že po roku 2013 Spoločná poľnohospodárska politika zanikne.

1.2.2 Ciele Spoločnej poľnohospodárskej politiky

KADLEČÍKOVÁ a KAPSDORFER (2004, 6s.) uvádzajú, že Rímska zmluva (zmluva o ES) zakotvuje v článku č.39 druhej hlavy nasledujúce ciele SPP:

- zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva,
- zabezpečiť slušnú životnú úroveň poľnohospodárov,
- stabilizovať trhy,
- garantovanie pravidelných dodávok,
- zabezpečiť primerané spotrebiteľské ceny.

BRACJUN (2008, 89s.) Všeobecným cieľom Common Agricultural Policy bolo a je zabezpečiť európskym farmárom primeranú životnú úroveň, spotrebiteľom biologicky kvalitné potraviny za primerané ceny a zároveň zachovať dedičstvo vidieka. Táto politika a jej ciele sa v procese integrácie postupne menili tak, aby sa zohľadňovali meniace sa potreby Európskej únie, pričom sa kládol čoraz väčší dôraz na bezpečnosť potravín, ochrany životného prostredia, na využitie poľnohospodárskych plodín na výrobu biopalív a na komplexné využitie potenciálu vidieka.

Všetci uvedení autori sa zhodujú v názore, že SPP je dôležitým a neoddeliteľným nástrojom pre zabezpečenie a fungovanie poľnohospodárskeho sektora EÚ. S týmto názorom sa stotožňujeme, nakoľko po preštudovaní literatúry sme dospeli k názoru, že SPP je dôležitou a finančne náročnou politikou z pomedzi ostatných politík v rámci EÚ. Táto politika poskytuje férové podmienky pre všetkých a to nie len pre poľnohospodárov ale rovnako aj pre spotrebiteľov a pre všetky členské štáty Európskej únie.

Samozrejme nemožno hovoriť len o pozitívach hoci ich je viac, ale rovnako ako aj iné politiky má svoje nedostatky a to predovšetkým to, že má najväčší podiel financií z rozpočtu EÚ. V sedemdesiatich rokoch to bolo cca 70% ale v súčasnosti tento podiel klesol pod polovičnú úroveň. Preto aj jej vývoj z hľadiska času bol pomerne dlhý a všetci zainteresovaní si uvedomujú, že reformy, ktorými si SPP prešla neboli jednoduché

a posledné, v budúcom období bude musieť prejsť táto oblasť mnohými inými reformami, aby aj naďalej zabezpečovala fungovanie poľnohospodárskeho trhu minimálne na takej úrovni, a v takom rozsahu ako tomu je aj v súčasnosti.

1.3 Piliere Spoločnej poľnohospodárskej politiky

NARIADENIE RADY (ES, 2005) Aby sa mohli zohľadniť špecifické rozdiely v rozvoji agrosektora a vidieka na základe Nariadenia Rady ES č. 1290/2005 z 21. júna 2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky boli vytvorené dva nové európske poľnohospodárske fondy:

1)EURÓPSKY POĽNOHOSPODÁRSKY ZÁRUČNÝ FOND – (European Agricultural Fund – EAGF)

2)EURÓPSKY POĽNOHOSPODÁRSKY FOND PRE ROZVOJ VIDIEKA (European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD)

1.3.1 Prvý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky

K spoločnej organizácii poľnohospodárskych trhov sú k dispozícii viaceré nástroje. (www.europskaunia.sk) Skladajú sa z dvoch pilierov:

Prvý pilier obsahuje trhové mechanizmy, príspevky k príjmu a priame platby. Tieto nástroje existujú už od začiatku SPP:

- dovozná prirážka - je to poplatok, ktorý sa vyberá pri dovoze výrobkov, aby sa cena výrobku zvýšila na úroveň ceny EÚ
- spoločné zahraničné clo
- intervenčné ceny - sú to garantované minimálne ceny s garanciou odbytu. Ak padne cena jedného druhu výrobku, kupuje EÚ prebytok, až kým sa znova dosiahne minimálnu cenu
- priame príspevky - sú príspevky na výrobky, ktoré sú v EÚ vyrobené len v malom množstve

- príspevky k príjmu - tento príspevok bol na začiatok zakotvený s rozsahom výroby, potom bol viac a viac odpojený od výroby a prišlo k vyrovnávacej platbe pre zmenšenú produkciu.

1.3.2 Druhý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky

Druhý pilier vznikol s Agendou 2000 a s reformou z roku 2003 a obsahuje intenzívnu podporu vidieku. Táto reforma bola reformou "MacSharryho" reformy z roku 1992.

VÝSLEDKY POĽNOHOSPODÁRSKEJ POLITIKY ZA ROKY 1995 – 2004, uvádzajú, že Agenda 2000 podporila tendencie, aby sa farmári viac spoliehali na trh a pokrokové podnety, zamerané na metódy hospodárenia, ktoré neškodia životnému prostrediu. Pridala hlavne nový prvok – komplexnú politiku rozvoja vidieka podporujúcu mnohé vidiecke iniciatívy a súčasne pomáhajúcu farmárom diverzifikovať, zlepšovať ich marketing produktov a iným spôsobom reštrukturalizovať ich podniky.

Rozpočet pripadajúci na SPP bol stanovený na roky 2000 až 2006, čo umožňovalo farmárom plánovať s väčšou istotou. Rozpočet bol tiež ohraničený, aby zabezpečil daňových poplatníkov, že náklady na SPP by sa nemali zvyšovať.

1.4 Spoločná poľnohospodárska politika Európskej únie v období 2007-2013

STEHLO, BUDAY (2005), BRACJUN (2008, 95s.) Aplikácia tzv. MacSharryho reformy zlepšila rovnováhu na trhu agropotravinárskych produktov v EÚ, avšak neprekročila rámec pôvodných pravidiel prijatých v Rímskej zmluve, a preto nevyriešila zásadné hospodársko-politické problémy CAP. Z toho dôvodu 26. júna 2003 prijali ministri pôdohospodárstva členských krajín EÚ zásadnú reformu CAP, ktorá od základov zmenila spôsob podpory poľnohospodárov (proti hlasovalo iba Portugalsko).

(www.edotacie.sk) Európska komisia začiatkom augusta roku 2007 uzatvorila rokovania o NSRR pre roky 2007 – 2013. Slovensku sa tak otvorila možnosť čerpať pre nasledujúce programové obdobie zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu finančné prostriedky.

(www.strukturalnefondy.sk) Tento strategický dokument bol vypracovaný v súlade s novými nariadeniami Európskej únie k štrukturálnym fondom a Kohéznemu fondu a následne bol schválený vládou SR dňa 6. decembra 2006 a Európskou komisiou dňa 17. augusta 2007.

Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR je stratégia NSRR postavená na troch strategických prioritách a ich troch cieľoch, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007 – 2013 splniť, tak ako to je uvedené v tabuľke č.2. (viď prílohy)

HOSPODAŘSKE NOVINY (2004) Rozpočet Európskej únie na roky 2007 – 2013 by sa mal postupne zvyšovať a nemal by prekročiť hranicu celkového 1,14 % HNP všetkých členských štátov EÚ. V roku 2007 by mal dosiahnuť 133,56 mld eur a do roku 2013 by mal vzrásť na 158,4 mld eur ročne.

Rozpočet na nové sedemročné obdobie má iné priority, než predchádzajúce rozpočtové výhľady. Výdavky na poľnohospodárstvo by sa mali znížiť zo 46,4% na 36,5%. Na vedu by sa malo vynakladať namiesto 7,3% až 16,3%. Na menej rozvinuté regióny, dopravu a životné prostredie by malo ísť 32,2%.

Podľa dostupných informácií **MINISTERSTVA FINANCIÍ SR (2005)** v oblasti alokácie cieľov kohéznej politiky prípadne najviac peňažných prostriedkov pre Kohézny fond a ERDF. V rámci fondov by si mal najviac prilepšiť Európsky fond regionálneho rozvoja Na základe odhadov, SR odvedie v období 2007-2013 do rozpočtu EÚ približne 3,8 miliardy eur (vyjadrené v bežných cenách). Tento prepočet bol urobený na základe ešte neschváleného nového rozhodnutia Rady o systéme vlastných zdrojov ES.

2 Cieľ

Od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie sa zmenili nielen legislatívne pravidlá ale aj pravidlá agrárnej politiky. Od 1. mája 2004 nastali predovšetkým zmeny v dotačnej politike, ktoré majú neustále väčší vplyv na podnikateľské subjekty. Práve týmito zmenami sa zaoberá aj bakalárska práca.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na základe analýzy individuálnych údajov a vybraného ukazovateľa zhodnotiť vplyv finančných tokov Spoločnej poľnohospodárskej politiky na poľnohospodárske podniky v Slovenskej republike, ako aj zhodnotenie II. piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2007-2013.

Parciálne ciele bakalárskej práce:

- naštudovanie si problematiky Spoločnej poľnohospodárskej politiky z hľadiska historického vývoja a očakávaní v rokoch 2007-2013
- získanie a spracovanie individuálnych údajov poľnohospodárskych podnikov pre roky 2004-2008
- výpočet individuálnych údajov pomocou STATGRAPHICS
- dopad dotačnej politiky pomocou zostrojeného ukazovateľa
- zhodnotenie II. piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky
- celkové zhodnotenie a návrh odporúčaní

3 Metodika

Pre vypracovanie vlastnej práce boli použité upravené údaje Katedry financií SPU v Nitre. Tieto údaje pochádzajú z Informačných listov Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky, ktoré sú spracované súborom DATA ACCESS.

Na dosiahnutie hlavného a parciálnych cieľov boli použité nasledové metódy:

1. vytvorenie rešerše názorov domácich a zahraničných autorov a analýza domácej a zahraničnej literatúry ohľadne Spoločnej poľnohospodárskej politiky a komparácia názorov jednotlivých autorov na danú problematiku
2. použité údaje boli získané z Informačných listov Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky za obdobie 2004-2008, v rámci internej databázy Katedry financií Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre spracované v programe ACCESS
3. využitie kontingenčných tabuliek na triedenie údajov
4. výpočet pomerových ukazovateľov v programe ACCESS
 - prevádzkové dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb
 - investičné dotácie/ tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb
5. na výpočet údajov bol použitý štatistický softvér STATGRAPHICS, v ktorom boli použité nasledovné metódy:
 - A) testy normality (CH kvadrant, test šikmosti, test špicatosti)
 - B) Kruskal-Wallisov test
 - C) základný opis štatistiky: priemer, medián, variačné rozpätie.
6. na naplnenie parciálneho cieľa dopadu dotačnej politiky pomocou zostrojeného ukazovateľa bol vytvorený pomerový ukazovateľ
7. na naplnenie parciálneho cieľa zhodnotenie II. piliera SPP sme vychádzali z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 so zameraním sa na výšku príspevku jednotlivých osí, výšku príspevku EAFRD, štátny rozpočet

4 Vlastná práca

4. 1 Charakteristika prvého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky na území SR

Priame platby

(www.rokovania.sk) Majú povahu bežného transferu poľnohospodárom. Tvoria ich:

- prostriedky EÚ (výška je stanovená nariadením Rady /ES/ č. 1782/2003)
- doplnkové národné priame platby (CNDPs - spolufinancovanie zo ŠR, ktorých výška je stanovená zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok).

Podľa nariadenia Rady (**ES, 2003**) č. 1782/2003 bola v roku 2004 pre SR stanovená výška finančného stropu EÚ časti pre SAPS vo výške 25 % z priemeru krajín EÚ 15. Zároveň bol stanovený nárast týchto platieb z EÚ až do dosiahnutia 100% - nej úrovne. Hodnoty sú uvedené v tabuľke č.1. (viď prílohy)

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR Platba SAPS sa stala hlavným dotačným nástrojom pre poľnohospodárstvo v nových členských štátoch EÚ. SAPS sa poskytuje na hektár poľnohospodárskej pôdy, na ktorej poľnohospodári dodržiavajú dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky. Platba SAPS nahradila v nových členských štátoch všetky ostatné priame platby. Jej účelom je zabezpečiť priaznivé podmienky pre fungovanie poľnohospodárstva. Celková výmera, na ktorú sa SAPS poskytuje je určená vo výške 1,955 mil. hektárov. Hlavnou rezervou uplatňovania sa platby SAPS je nedostatočné čerpanie. Nečerpá sa podpora na viac ako 100 tis. hektárov.

Od roku 2006 popri SAPS je možné o 30 percentuálnych bodov dorovnať úroveň priamych platieb prostredníctvom tzv. doplnkových národných priamych platieb (CNDPs). Vzhľadom na rozpočtové obmedzenia sa táto možnosť v rokoch 2004-2006 na území SR nevyužívala.

Do roku 2006 sa uplatňovali priame platby na plodiny na ornej pôde, tabak, chmeľ, dojčiacie kravy, ovce a kozy. Pomerne najviac prostriedkov, až približne 90% bolo určených pre platby na plodiny na ornej pôde (POP). CNDPs boli v rokoch 2004-2006 spolufinancované z prostriedkov Plánu rozvoja vidieka.

V roku 2007 sa systém priamych platieb prehodnotil, v rastlinnej výrobe sa zachovala platba POP a na chmeľ a zároveň sa výrazne zvýšila podpora na živočíšnu výrobu.

Osobitná platba na cukor

NARIADENIE RADY (ES, 2003) Od roku 2006 sa stala novým podporným nástrojom, ktorá bola upravená čl. 143ba nariadenia Rady č.1782/2003. Táto platba bola výsledkom reformy v sektore cukru a jej výsledkom je znižujúca cena sa na spoločnom trhu. Osobitná platba na cukor bola zavedená ako kompenzačná platba, ktorá mala farmárom nahradiť výpadok príjmov v dôsledku zníženej ceny a ako odpojená od produkcie mala by uľahčiť aj ich pre orientáciu sa do nových sektorov.

V SR sa platba na cukor poskytuje na výmeru cukrovej repy z roku 2005, ktorú žiadateľ deklaroval v deklarácii pozemkov k žiadosti o priame platby na rok 2005.

Trhovo orientované výdavky

(www.rokovania.sk) Trhovo orientované výdavky sú výdavky na trhové opatrenia, ktoré sa realizujú na základe záväzných nariadení, ktorými sa uskutočňuje Spoločná organizácia trhu v EÚ. Trhovo orientované výdavky majú rovnako ako priame platby charakter bežných transferov (s výnimkou intervenčných opatrení) a sú refundované Komisiou.

Vo všeobecnosti ich môžeme rozdeliť na:

- intervencie určené na reguláciu poľnohospodárskych trhov,
- náhrady stanovené za vývoz poľnohospodárskych výrobkov do tretích krajín,
- iné podporné opatrenia v zmysle spoločnej organizácií trhu v rámci EÚ: výrobné náhrady, podpory v sektore ovocia a zeleniny; špecifické opatrenia vo vinohradníckom sektore (napr. reštrukturalizácia a konverzia vinohradov a ďalšie opatrenia), podpora spotreby školského mlieka a mliečnych výrobkov a ďalšie opatrenia.

Konkrétne v rokoch 2004 a 2006 boli uplatňované na Slovensku najmä tieto nástroje na reguláciu trhu:

- vývozné náhrady ,
- výrobné podpory a výrobné náhrady,
- intervenčný nákup, intervenčné skladovanie, školské mlieko,
- podpora predaja poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

(www.rokovania.sk) V oblasti trhovo orientovaných výdavkov tvorí osobitnú skupinu podpora spotreby školského mlieka a mliečnych výrobkov pre žiakov s povinnou školskou dochádzkou.

V podstate tieto výdavky sú zaradené medzi intervenčné opatrenia. Ale systém ich financovania sa odlišuje od intervencií vo forme verejného skladovania. Financovanie výdavkov spotreby mlieka a mliečnych výdavkov sa realizuje za finančnej spoluúčasti štátu, pričom k ich refundácii zo strany Komisie nedochádza v plnej výške (len vo výške 50 % verejných výdavkov).

Dodatkové platby

SRNÁNER (2006, 33s.) Dodatočnými platbami sa nazývajú platby, ktoré sa naďalej budú konkrétne vyplácať na kvantitu produkcie, počtu zveri, pestovateľskú plochu. Treba však rozlišovať medzi platbami, ktoré sa poskytujú navyše k úplnej jednotnej platbe a platbami, ktorých vyplácanie vyplýva z čiastkovej implementácie systému jednotnej platby.

4.2 Charakteristika druhého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky na území SR

Nástroje druhého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky sú zamerané predovšetkým na rozvoj vidieka a sú prezentované Národným strategickým plánom rozvoja vidieka SR pre obdobie 2007-2013 (**NSP RV SR**) a sú skonkretizované v Programe rozvoja vidieka SR 2007-2013.

MH SR (2006) NSP RV SR bol vypracovaný v súlade s nariadením Rady č. 1698/2005 a vychádza z hlavných strategických priorít EÚ pre programovacie obdobie 2007 – 2013 vo väzbe na Lisabonskú a Göteborgskú stratégiu (bol schválený 6.12.2006 vo vláde SR č.uzn.1016/2006). Národný strategický plán rozvoja vidieka SR a Program rozvoja vidieka je smerovaný do štyroch osí:

OS 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti sektora poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

OS 2: Zlepšenie životného prostredia a života

OS 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

OS 4: Realizácia prístupu LEADER

Podľa **BRACJUNA (2008, 96s.)** členské štáty a regióny majú povinnosť rozdeliť svoje finančné prostriedky určené na rozvoj vidieka medzi všetky tematické osi, a to s cieľom pomôcť zabezpečiť vyvážený výkon tejto politiky. Tieto prostriedky sa poskytujú z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, ktorého podmienky fungovania stanovuje Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka. Financovanie z EAFRD sa do určitej miery odlišuje od financovania EAGF, ktoré sa vykonáva v mesačných splátkach. V prípade EAFRD ide o priebežné platby a splatenie konečného zostatku.

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR (2006) uvádza v PRV SR 2007 – 2013, že sa nerealizujú integrované operácie spadajúce pod viacero osí programu. Spôsob zabezpečenia prechodu medzi programovacím obdobím 2000 – 2006 a 2007 – 2013 je stanovený v nariadení Komisie č. 1320/2006, ktoré okrem iného uvádza povinnosť členských štátov uviesť v nových programoch rozvoja vidieka informácie týkajúce sa prevzatia a financovania záväzkov z predchádzajúcich programov.

Na území SR definuje MH SR tieto programy a prevzatie záväzkov:

Program SAPARD - Plán rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR 2000 – 2006

MP SR (www.archiv.apa.sk) Program SAPARD, ako pred vstupový nástroj Európskej únie pre programovacie obdobie rokov 2000 až 2006 bol zameraný na podporu aktivít v oblasti rozvoja poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a diverzifikácie poľnohospodárskych činností s cieľom posilniť efektívnosť a konkurencieschopnosť agro-potravinárskeho sektora v Slovenskej republike v pred vstupovom období. Do nového programovacieho obdobia neprechádzajú žiadne záväzky programu SAPARD.

Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka SR 2004 – 2006

Z programu SOP PaRV SR sa do nového programovacieho obdobia neprevezmú žiadne záväzky.

Plán rozvoja vidieka SR 2004 – 2006

V zmysle čl. 5 nariadenia Komisie č. 1320/2006 sa v novom programovacom období budú financovať záväzky z opatrenia Agro-environment a životné podmienky zvierat, ktoré boli uzavreté do 31.12.2006. Pokračujúce záväzky budú financované z osi 2 a opatrenia Agro-environment. **NARIADENIE KOMISIE (2006)**

(www.finance.gov.sk) Súčasný programový obdobia je vymedzený na roky 2007 až 2013. Viacročný finančný rámec je súčasťou Mediinštitucionálnej dohody, ktorá sa uzatvára medzi Európskou komisiou, Radou EÚ a Európskym parlamentom.

Aktuálna Mediinštitucionálna dohoda bola uzatvorená dňa 17.5.2006 a platnosť nadobudla od 1.1.2007. Účelom tejto dohody je zavedenie rozpočtovej disciplíny, zlepšenie fungovania ročného rozpočtového postupu a spolupráce medzi inštitúciami v oblasti rozpočtu, ako aj zabezpečenie riadneho finančného hospodárenia.

Rozpočet Európskej únie je tvorený pomocou :

- vlastných zdrojov Európskeho spoločenstva
- finančné riadenie vlastných zdrojov Európskeho spoločenstva

Charakteristika individuálnych údajov pre potreby výpočtov v bakalárskej práci

Dotácie

ŠLOSÁR, ŠLOSÁROVÁ, MAJTÁN (2002, 45s.) Dotácie sú nenávratné poskytovanie prostriedkov (spravidla peňažných) zo štátneho rozpočtu, z rozpočtov miest, obcí, zo štátnych fondov, vládou.

Dotácie sa poskytujú buď na rozvoj podniku (u podnikateľov označované ako dotácie do vlastného imania) alebo na úhradu nákladov. Ich zmyslom je vyrovnanie finančnej nerovnováhy podniku.

Okrem toho sa delia na:

- a) investičné
- b) prevádzkové

LISÝ a kol. (2000, 129s.) Dotácie znamenajú pridelenie určitej sumy zo štátneho rozpočtu na použitie iným firmám a subjektom bez toho, aby sa určil cieľ použitia. Vo vyspelých trhových ekonomikách sa dotácie nevyskytujú ale sú nahradené subvenciami. Vo všeobecnosti vedú k zlacňovaniu výroby a k rastu objemu produkcie. Vyvolávajú reťazovú reakciu vo výrobe, pretože to vedie k poklesu ceny, v dôsledku čoho klesajú náklady u odberateľa, ktorý zníži cenu svojho tovaru atď.

SAPS

(www.apa.sk), MP SR (2004) Jednotná platba na plochu (SAPS): Pôdohospodárska platobná agentúra v roku 2004 roľníkom hospodáriacim na pôde poskytovala priame podpory v súlade s nariadeniami EÚ, pravidlami SPP a v zmysle zákona č. 473/2003 z 24.októbra 2003 Z.z. o PPA, podpore podnikania v pôdohospodárstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

POP

(www.archiv.apa.sk) Platba POP sa v zmysle Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 159/2007 zo 14. marca 2007 o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou doplnkových národných priamych platieb v rastlinnej výrobe poskytne na plochu osiatu podporovanou plodinou do 31. mája príslušného kalendárneho roku na poľnohospodárskej parcele s výmerou nie menšou ako 0,3 hektára. Zoznam vybraných plodín pestovaných na ornej pôde, na ktoré môže byť poskytnutá podpora je stanovený v Nariadení vlády Slovenskej republiky č.159/2007 zo 14. marca 2007 o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou doplnkových národných priamych platieb v rastlinnej výrobe.

Plán rozvoja vidieka pre znevýhodnené oblasti (LFA)

Vymedzenie znevýhodnených oblastí je stanovené podľa kritérií nariadenia Rady **(ES, 1999)** č. 1257/1999, čl. 16-21 s prihliadnutím na prírodné, ekonomické a demografické podmienky Slovenskej republiky. Pojem znevýhodnené oblasti stanovuje príslušný zákon o poľnohospodárstve. Základnou územnou jednotkou pre zaradenie poľnohospodárskej pôdy do horských a ostatných znevýhodnených oblastí je obec, do oblastí so špecifickými nevýhodami katastrálne územie a do oblastí s environmentálnymi obmedzeniami územie NATURA2000.

(www.podnemapy.sk) Znevýhodnené oblasti sa rozčleňujú:

- horské oblasti,
- ostatné znevýhodnené oblasti,
- oblasti so špecifickými nevýhodami,
- oblasti s enviromentálnymi obmedzeniami,

(grafické vyjadrenie oblastí LFA sú uvedené v prílohách).

Trhovo orientované výdavky

Trhovo orientované výdavky sú výdavky na trhové opatrenia, ktoré sa realizujú na základe záväzných nariadení, ktorými sa uskutočňuje Spoločná organizácia trhu v EÚ. Trhovo orientované výdavky majú rovnako ako priame platby charakter bežných transferov (s výnimkou intervenčných opatrení) a sú refundované Komisiou.

Výnosy MP SR

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky stanovuje výnosy zákonom zo dňa 26.10.2006, ktorým sa dopĺňa výnos Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 13. apríla 2004 č. 806/2004 -100 o podrobnostiach o poskytovaní podpory v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva v znení výnosu **Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 1467/2006-100.**

SAPARD

Program SAPARD je program, ktorý je určený na podporenie opatrení týkajúce sa oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré si jednotlivé kandidátske krajiny schvaľujú samostatne. Na to aby príslušná krajina mohla čerpať prostriedky z programu SAPARD v rokoch 2000-2006 musela vypracovať a predložiť Európskej komisii Národný Plán rozvoja vidieka. Až po schválení Európskou komisiou mohla krajina byť zaradená do programu SAPARD.

Plán rozvoja vidieka

Je prezentovaný Národným strategickým plánom rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre obdobie 2007-2013 a je zkonkretizovaný v Programe rozvoja vidieka SR pre rovnaké časové obdobie. **MH SR-PLÁN ROZVOJA VIDIEKA (2007-2013)**

Pri tvorbe vlastnej práce sme vychádzali z Informačných listov MP SR 2004-2008 z internej databázy Katedry financií spracované programom ACCESS. Z danej databázy sme si zvolili ukazovatele, ktoré boli použité pre vypracovanie analýz.

Prostredníctvom kontingenčných tabuliek boli vybrané ukazovatele použité na prepočet celkových hodnôt jednotlivých zvolených ukazovateľov pre poľnohospodárske subjekty v rámci územia Slovenskej republiky pre roky 2004-2008, ktoré sú uvedené v tabuľke č.4.

Tabuľka č.4

NÁZOV POLOŽKY	ROK:				
	2004	2005	2006	2007	2008
prevádzkové dotácie spolu	7998299,6	8981100,1	10331326	11464021	12168032
SAPS	2520797,9	2996159,7	3468059	3600451	3973120
POP	1425689,3	2100482,6	1697878	1448926	1263872
plán rozvoja vidieka pre znevýhodnené oblasti (LFA)	1927928,1	2320345,3	2241452	2294575	2137142
podľa výnosov MP SR	658877,51	231989,11	x	127703	57875
trhovo orientované výdavky	19518,55	19291,4	20681	5369	9244
podpora investičného charakteru	358654	1804147	1284131	835334	1112742
podpora podľa výnosov MP SR	18745	23044	18876	22756	49045
SAPARD	306084	539770	271204	51626	36082
plán rozvoja vidieka	11537	163717	270354	298213	120662
plán rozvoja vidieka 2007-2013	x	x	x	x	576075

Zdroj: Informačné listy MP SR – vlastné prepočty

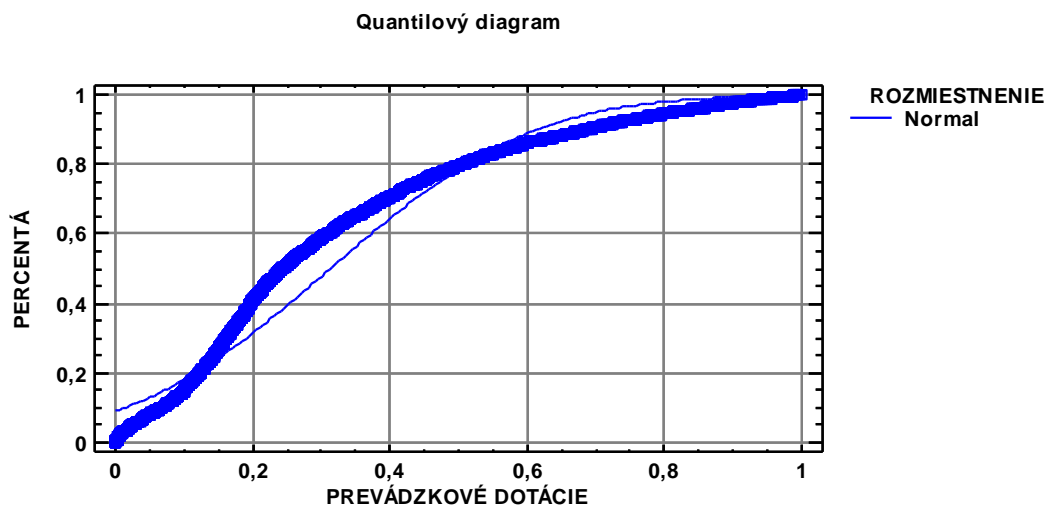
Poznámka: x – údaje sa neuvádzajú

4.3 Prevádzkové dotácie

V nasledujúcej časti bakalárskej práce sa budeme snažiť poukázať na to ako sa vyvíjalo čerpanie dotácií pre poľnohospodárske subjekty v rámci Slovenskej republiky od roku 2004-2008. Ako metódu sme si zvolili vytvorený vlastný pomerový ukazovateľ- prevádzkové dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb.

V analýze sme pokračovali s údajmi od roku 2004 do roku 2008, kde sme sa zamerali na hodnotenie pomerového ukazovateľa prevádzkové dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb. Z databázy sme odstránili extrémne hodnoty, ktoré sa nachádzali mimo intervalu 0 až 1. U podnikoch, ktoré by prekročili hodnotu 1 by výška prevádzkových dotácií presahovala tržby z predaja výrobkov a služieb. Tým zostalo v databáze za rok 2004 1052 hodnôt z pôvodných 1283 údajov. V roku 2005 zostalo 1070 hodnôt z pôvodných 1405. V roku 2006 zostalo 1016 hodnôt z celkových 1359 údajov. V roku 2007 zostalo 1036 hodnôt z celkového počtu 1359. A v roku 2008 zostalo 940 hodnôt z pôvodných 1251.

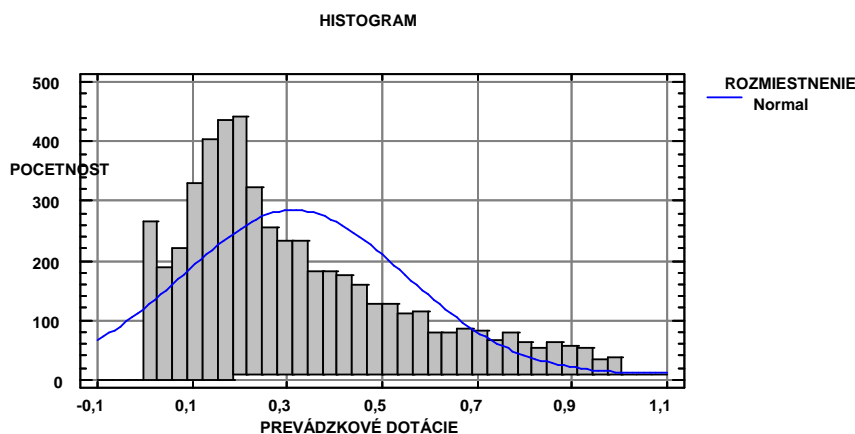
V rámci celého sledovaného obdobia 40% podnikov dosahovali hodnotu pomerového ukazovateľa 0,2 a 80% podnikov dosahovali hodnotu nad 0,6 tak, ako je to graficky znázornené na grafe č.1.

Graf č.1: Quantilový diagram pre ukazovateľ prevádzkové dotácie

Zdroj: autorka

V nasledujúcom histograme (grafe č.2) sa hodnotí 5114 hodnôt za roky 2004-2008. Najvyšší počet podnikov zo všetkých sa nachádza v intervale medzi 0,2-0,3. A najnižší počet podnikov dosahuje hodnotu okolo 1.

Graf č.2: Histogram pre pomerový ukazovateľ

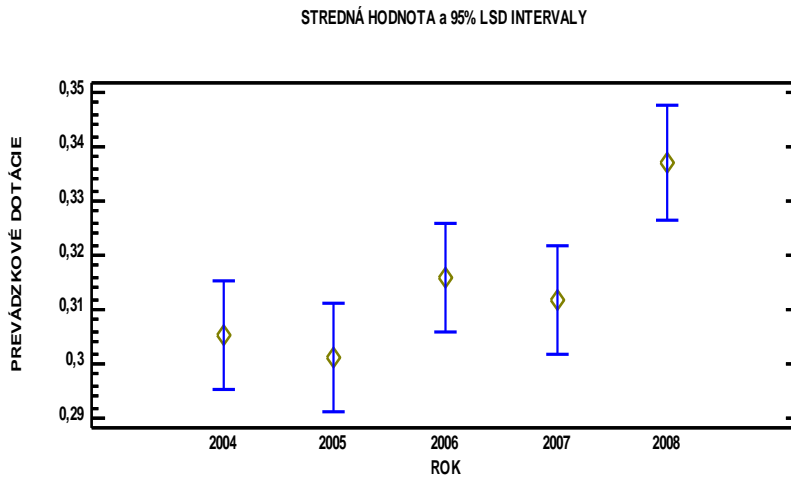
Zdroj: autorka

Z Kruskal-Wallisovho testu vyplýva, že existujú štatisticky preukazné rozdiely medzi rokmi 2004-2008, 2005-2008, 2006-2008 a rokmi 2007-2008. Tieto rozdiely však nie sú medzi všetkými rokmi, ako je možné vidieť aj na grafe č.3 a 3a. V tabuľke č.5 sú uvedené hodnoty pre pomerový ukazovateľ v jednotlivých rokoch.

Tabuľka č.5

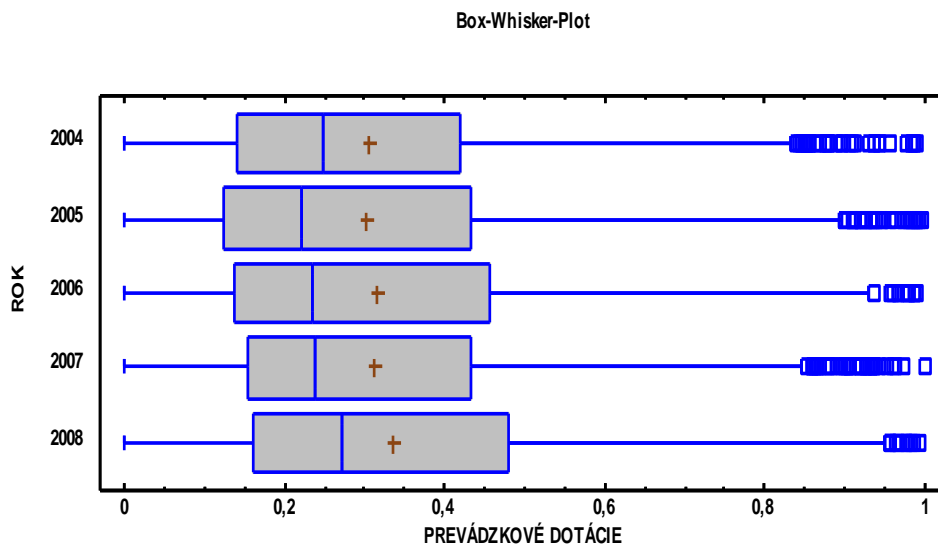
ROK	ARITMETICKÝ PRIEMER	ŠTANDARDNÁ ODCHYLKA	VARIAČNÝ KOEFIČIENT
2004	0,305053	0,222947	73,0845%
2005	0,301214	0,236122	78,3902%
2006	0,315935	0,237734	75,2476%
2007	0,311755	0,231203	74,1617%
2008	0,336868	0,239936	71,2254%

Zdroj: autorka – vlastné prepočty

Graf č.3: Kruskal-Wallisov test pre roky 2004-2008

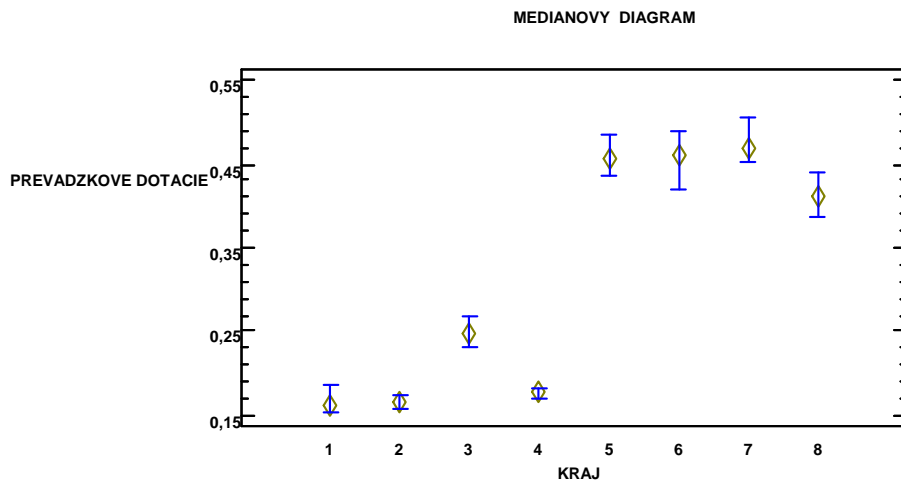
Zdroj: autorka

Graf č.3a: Box-Plot analýza pomerového ukazovateľa pre roky 2004-2008

Zdroj: autorka

Ďalej budeme analyzovať ukazovateľ prevádzkové dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb podľa krajov v období rokov 2004-2008. Z Kruskal-Wallisovho testu vyplýva, že je významný rozdiel medzi mediánmi celého sledovaného obdobia vo všetkých krajoch SR. Grafické vyjadrenie analýzy je uvedené v grafe č.4. Tabuľka č.6 udáva hodnoty mediánov v jednotlivých krajoch SR.

Graf č.4: Mediánový diagram podľa jednotlivých krajov

Zdroj: autorka

Uvedené rozdiely sa štatisticky nepreukázali medzi siedmimi dvojicami krajov a to: Bratislavským (1) a Trnavským krajom (2), Bratislavským (1) a Nitrianskym (4), Trnavským (2) a Nitrianskym krajom (4), Žilinským (5) a Banskobystrickým (6), Žilinským (5) a Prešovským (7), Žilinským (5) a Košickým (8) a rovnako aj medzi Banskobystrickým (6) a Košickým krajom (8).

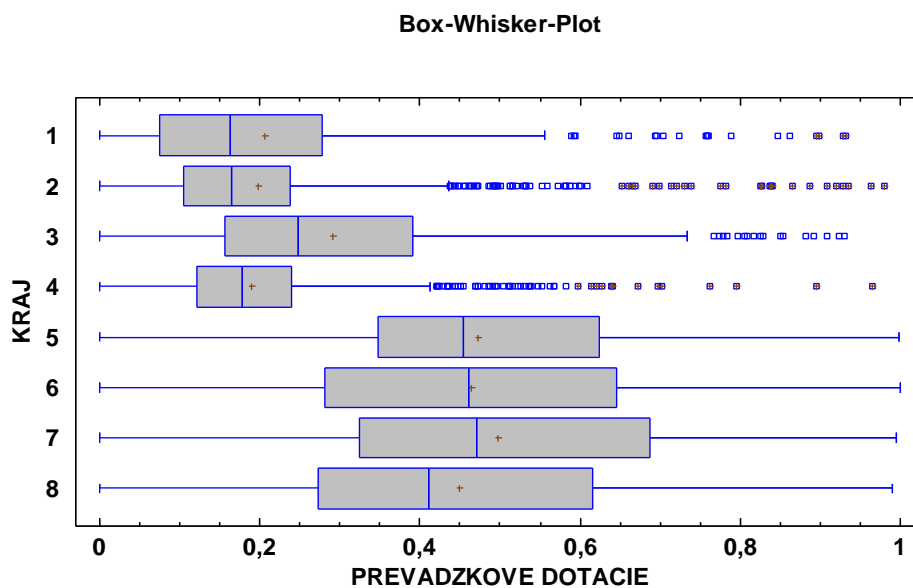
Tabuľka č.6

KRAJ	POČET PODNIKOV	MEDIÁNOVÁ HODNOTA
1	344	1824,11
2	1061	1784,18
3	479	2517,01
4	1197	1805,99
5	368	3618,11
6	558	3472,68
7	529	3663,11
8	578	3432,75

Zdroj: autorka- vlastné prepočty

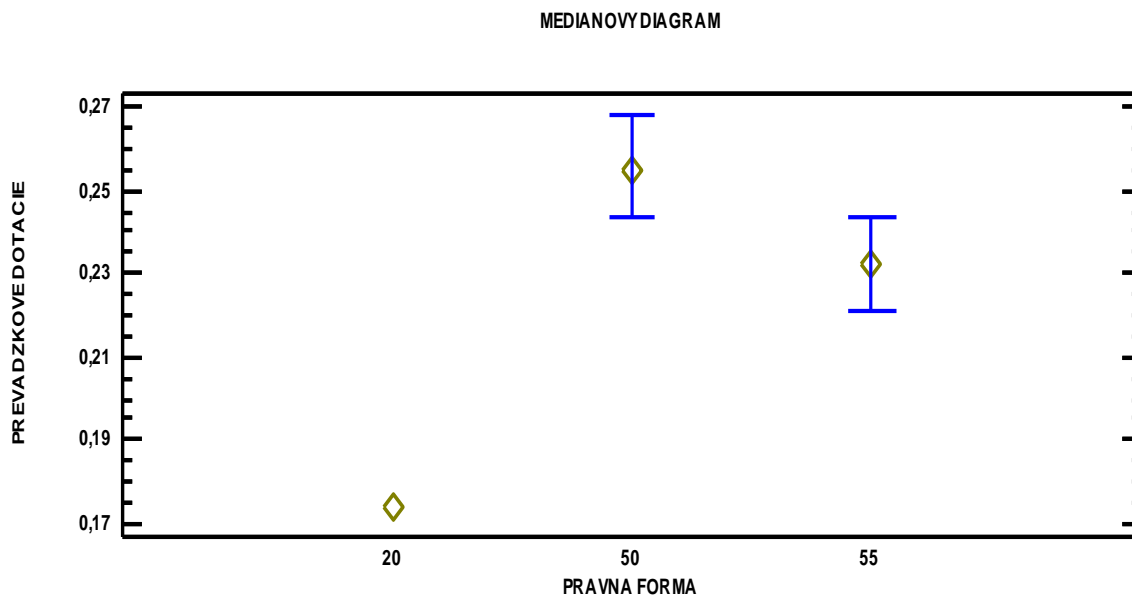
poznámka: 1– Bratislavský kraj, 2– Trnavský kraj, 3– Trenčiansky kraj, 4– Nitriansky kraj, 5– Žilinský kraj, 6– Banskobystrický kraj, 7– Prešovský kraj, 8- Košický kraj

Na základe BOX-WHISKET-PLOT analýzy môžeme sledovať ako jednotlivé kraje čerpajú prevádzkové dotácie a na akej úrovni sú stanovené ich stredné hodnoty (priemery), mediány ako aj dolná a horná hranica vrátane ich dolných a horných extrémov. (Graf č.5)

Graf č.5: Box-Plot analýza jednotlivých krajov SR pre pomerový ukazovateľ

Zdroj: autorka

Graf č.6: Mediánový diagram z hľadiska právnej formy

Zdroj: autorka

poznámka: 20 – štátny podnik, 50 – družstvá, 55 – obchodné spoločnosti

Tabuľka č.7

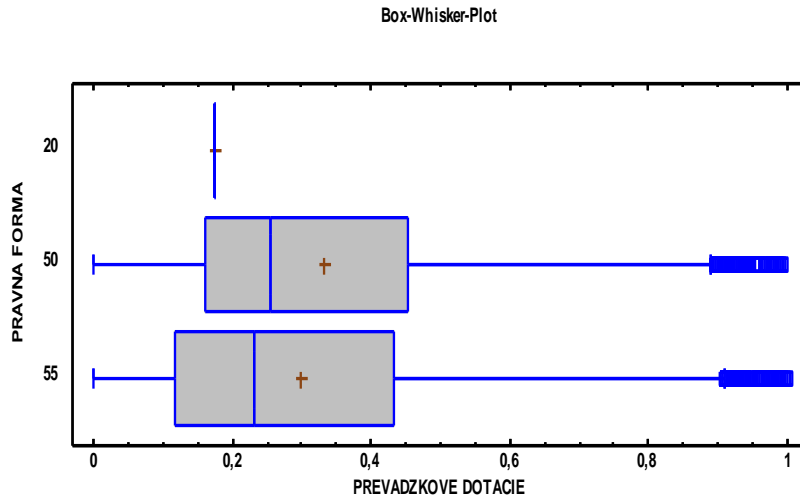
PRAVNA FORMA	POČET PODNKOV	MEDIÁN
20	1	1711,0
50	2277	2712,31
55	2836	2433,5

Zdroj: autorka – vlastné prepočty

poznámka: 20 – štátny podnik, 50 – družstvá, 55 – obchodné spoločnosti

Z Kruskal-Wallisovho testu vyplýva, že existujú štatisticky preukazné rozdiely medzi právnymi formami podnikov hospodáriacich SR a to konkrétne medzi obchodnými spoločnosťami (55) a družstvami (50). Ich výška je uvedená v tabuľke č.7 a graficky je vyjadrená v grafe č.6.

Na základe grafu č.6a môžeme jednoznačne tvrdiť, že podniky hospodáriace ako obchodné spoločnosti získavajú na jednu korunu tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb viacej prevádzkových dotácií ako družstvá.

Graf č.6a: Box-Plot analýza podľa právnej formy pre pomerový ukazovateľ prevádzkové dotácie

Zdroj: autorka

poznámka: 20 – štátny podnik, 50 – družstvo, 55 – obchodné spoločnosti

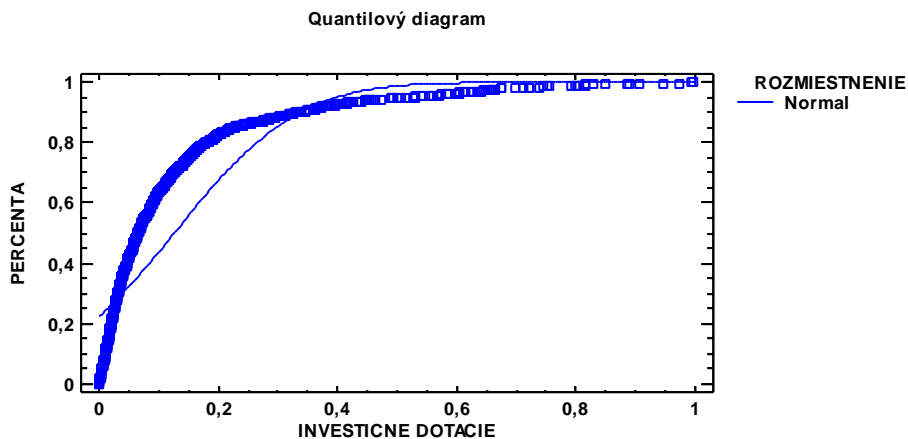
4.4 Investičné dotácie

Pomerový ukazovateľ bol stanovený ako investičné dotácie/tržby za predaj vlastných výrobkov.

V analýze sme pokračovali s údajmi od roku 2004 do roku 2008, kde sme sa zamerali na hodnotenie pomerového ukazovateľa. Z databázy sme odstránili extrémne hodnoty, ktoré sa nachádzali mimo intervalu 0 až 1. Nakoľko u podnikoch, ktoré by prekročili hodnotu 1 by výška investičných dotácií presahovala tržby z predaja výrobkov a služieb. Tým nám zostalo v databáze za rok 2004 116 hodnôt z pôvodných 1283. V roku 2005 zostalo 353 hodnôt z pôvodných 1405. V roku 2006 zostalo 259 hodnôt z celkových 1359. V roku 2007 zostalo 236 hodnôt z celkového počtu 1359. A v roku 2008 zostalo 238 hodnôt z pôvodných 1251 údajov.

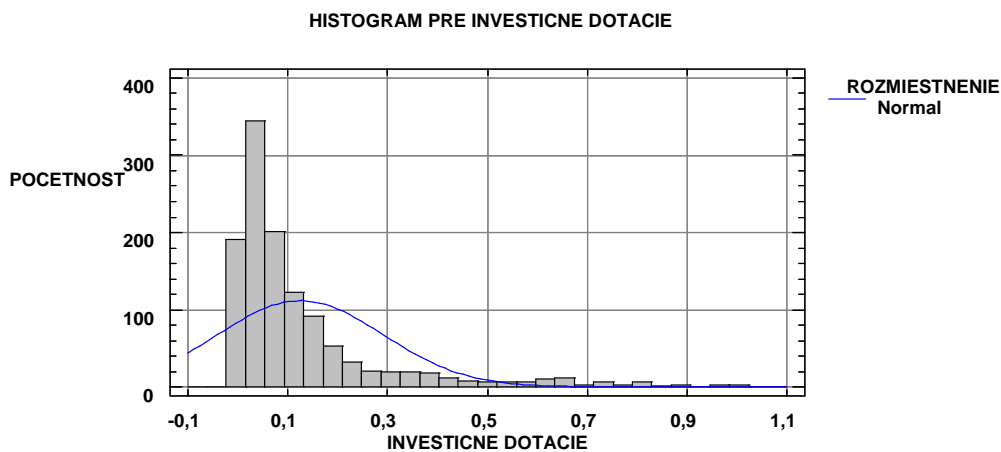
V nasledujúcom grafe č.8 sa hodnotí 1201 podnikov za roky 2004-2008.

V rámci celého sledovaného obdobia podniky dosahovali pomerový ukazovateľ od 0 do 1, tak ako bol stanovený interval. Viac ako 80% podnikov dosahuje hodnotu 0,2. Graficky je to znázornené na grafe č.7.

Graf č.7: Quantilový diagram pre pomerový ukazovateľ - investičné dotácie

Zdroj: autorka

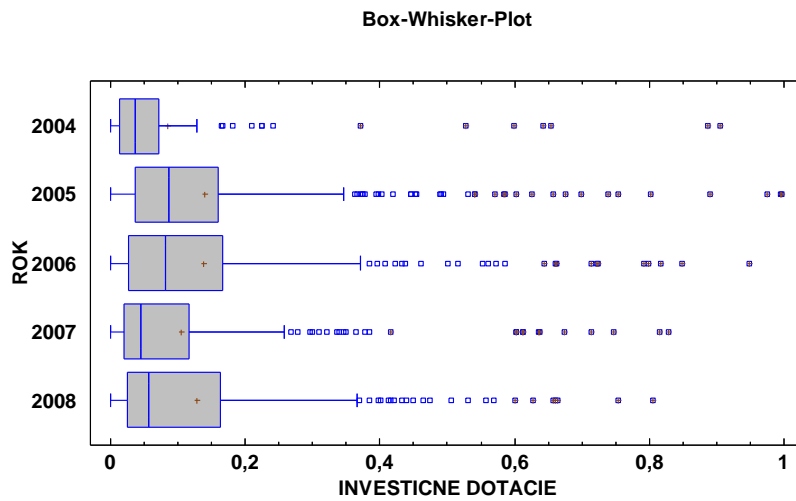

Graf č.8: Histogram pomerového ukazovateľa

Zdroj: autorka

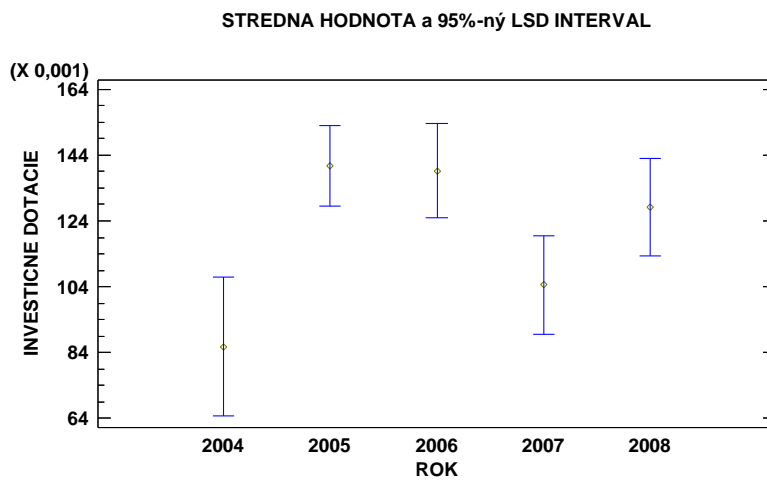
Pri histograme (graf č.8) najväčší počet podnikov dosahovali hodnotu okolo nuly.

V rámci pomerového ukazovateľa existujú štatistiky preukázané rozdiely medzi jednotlivými rokmi a to: 2004-2005, 2004-2006, 2004-2008, 2005-2007 a 2006-2007, tak ako je to graficky znázornené v grafe č.9 a 9a, ktoré vychádzajú z tabuľky č.8.

Graf č.9: Box-Plot analýza pre roky 2004-2008

Zdroj: autorka

Graf č.9a: Graf priemerov pre roky 2004-2008

Zdroj: autorka

Tabuľka č.8

ROK	POČET PODNIKOV	ARITMETICKÝ PRIEMER	ŠTANDARDNÁ ODCHYLKA	VARIAČNÝ KOEFIČIENT
2004	116	0,0857726	0,15927	185,688%
2005	353	0,140828	0,169922	120,66%
2006	259	0,139292	0,176751	126,892%
2007	235	0,104506	0,154082	147,438%
2008	238	0,128193	0,158846	123,912%

Zdroj: autorka – vlastné prepočty

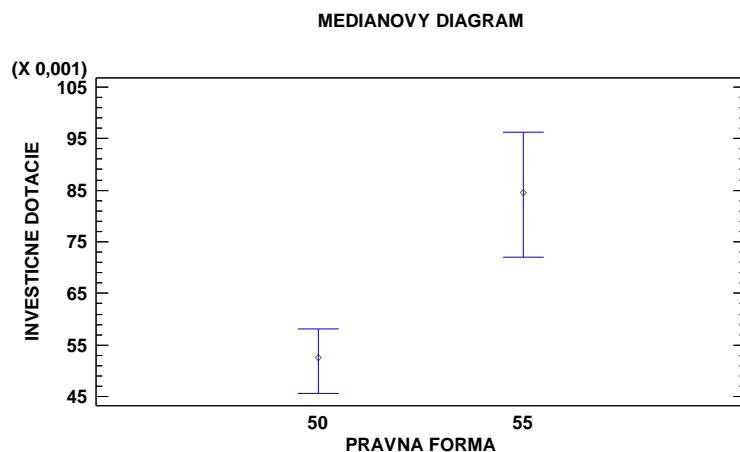
Pri hodnotení ukazovateľa investičné dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb Kruskal-Wallisov test preukázal, že existujú štatisticky preukázateľné rozdiely pri hodnotení pomerového ukazovateľa z hľadiska právnej formy podnikov v sledovanom období 2004-2008. P-hodnota bola stanovená na úrovni 3,49318E-10, to znamená, že bola menšia ako P-hodnota 0,05, takže existujú štatisticky preukázané rozdiely.(Graf č.10). Tabuľka č.9 vyjadruje počet podnikov a hodnotu mediánu pomerového ukazovateľa pre obchodné spoločnosti a družstvá.

Tabuľka č.9

PRAVNA FORMA	POČET PODNIKOV	MEDIÁN
50	638	542,003
55	563	667,856

Zdroj: autorka – vlastné prepočty

poznámka: 50 – družstvá, 5 – obchodné spoločnosti

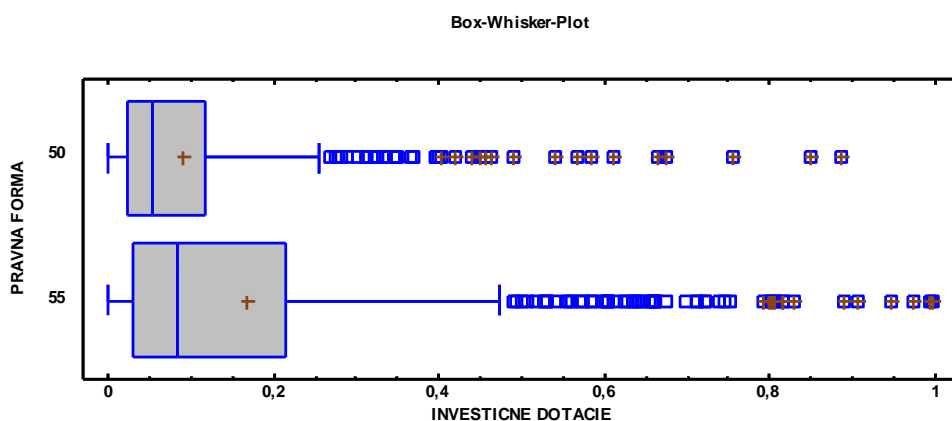

Graf č.10: Mediánový diagram pre pomerový ukazovateľ z hľadiska právnej formy

Zdroj: autorka

poznámka: 50 – družstvá, 55 – obchodné spoločnosti

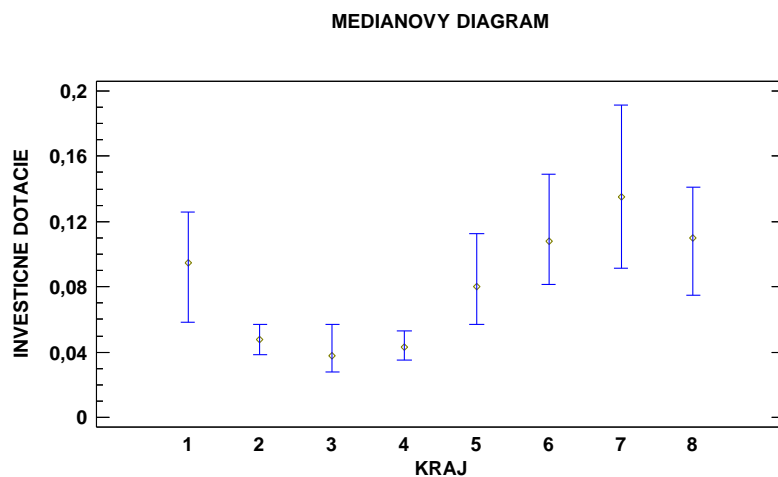
Pomocou box-plot analýzy môžeme zhodnotiť (Graf č.10a) či obchodné spoločnosti potrebujú na získanie jednej koruny tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb viac alebo menej investičných dotácií ako družstvá.

Graf č.10a:Box-Plot analýza z hľadiska právnej formy

Zdroj: autorka

Pomerovým ukazovateľom investičné dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb sa môžu analyzovať údaje nie len podľa sledovaného obdobia 2004-2008, právnej formy ale aj podľa jednotlivých krajov. Z Kruskal-Wallisovho testu je zrejmé, že P-hodnota sa rovná 0 a je teda menšia alebo rovná 0,05 a je významný rozdiel počas celého sledovaného obdobia vo všetkých krajoch SR. U desiatich dvojíc krajov sa preukázali štatisticky významné rozdiely a u siedmich týchto dvojíc sa tieto rozdiely nepotvrdili. Grafické vyjadrenie analýzy je uvedené v grafe č.11.

Graf č.11: Mediánový diagram pre pomerový ukazovateľ - investičné dotácie podľa jednotlivých krajov

Zdroj: autorka

poznámka: 1– Bratislavský kraj, 2– Trnavský kraj, 3– Trenčiansky kraj, 4– Nitriansky kraj, 5– Žilinský kraj, 6– Banskobystrický kraj, 7– Prešovský kraj, 8- Košický kraj

V nasledujúcej tabuľke č.10 sú uvedené hodnoty mediánov pre jednotlivé kraje SR a počet podnikov v jednotlivých krajoch, pri ktorých sa tento ukazovateľ hodnotil.

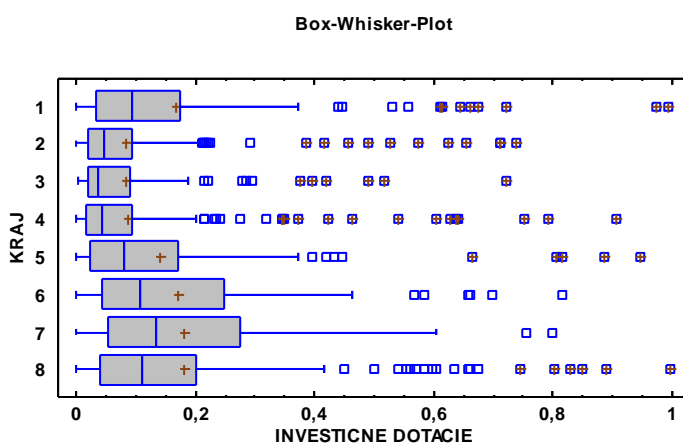
Tabuľka č.10

KRAJ	POČET PDNIKOV	MEDIÁN
1	99	690,909
2	253	508,585
3	105	488,914
4	264	496,777
5	107	634,925
6	98	732,255
7	124	754,75
8	151	721,57

Zdroj: autorka – vlastné prepočty

poznámka: 1– Bratislavský kraj, 2– Trnavský kraj, 3– Trenčiansky kraj, 4– Nitriansky kraj, 5– Žilinský kraj, 6– Banskobystrický kraj, 7– Prešovský kraj, 8- Košický kraj

Na základe BOX-WHISKET-PLOT analýzy je možné sledovať ako jednotlivé kraje čerpajú investičné dotácie a na akej úrovni sú stanovené ich priemery, mediány ako aj dolná a horná hranica vrátane ich dolných a horných extrémov. (Graf č.11a)

Graf č.11a: Box-Plot analýza podľa jednotlivých krajov

Zdroj: autorka

Pri oboch pomerových ukazovateľoch nebolo možné vykonať Shapiro-Wilk test, pretože tento test sa dá vykonať iba vtedy keď je rozsah údajov maximálne 2000. Nakoľko pri prvom ukazovateli prevádzkové dotácie/tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb bol rozsah údajov 5114 a pri druhom ukazovateli investičné dotácie/ tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb bol rozsah týchto údajov 1201.

Tabuľka č.5 vyjadruje prepočet - počet vyradených podnikov/celkový počet podnikov (%). Následne boli tieto údaje vyfiltrované na základe stanovenia intervalu väčšie ako 0 a menšie ako 1. Tento interval bol zvolený preto, lebo podniky, ktoré by dosahovali hodnotu väčšie ako 1, by znamenalo, že tieto podniky čerpajú viac dotácií ako sú ich vlastné tržby. Z danej tabuľky je možné usudzovať, že medziročne podniky začali čerpať väčší objem dotácií. Len v roku 2006 je toto čerpanie menšie, ale predpokladáme, že je to spôsobené predovšetkým tým, že od tohoto obdobia končí jedno programovacie obdobie a začína nové programovacie obdobie pre roky 2007-2013. Takto upravené údaje sa použili pri testoch normality, Kruskal-Wallisovom teste a stanovení opisných štatistík.

Tabuľka č.11

ukazovateľ:	roky:				
	2004	2005	2006	2007	2008
prevádzkové dotácie / tržby	18,005	28,84	25,24	23,77	24,86
investičné dotácie / tržby	90,96	74,88	80,94	82,71	80,98
poľnohospodárska pôda v užívaní LPIS / tržby	5,61	6,41	4,86	5,89	4,72
poľnohospodárska pôda v užívaní katastra / tržby	5,38	5,91	4,42	5,37	4,56

Zdroj: Informačné listy MP SR - vlastné prepočty

4.5 Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007-2013

Na území Slovenskej republiky sa vymedzujú regióny, ktoré sú zaradené medzi konvergenčné regióny západného, stredného a východného Slovenska, ktoré stanovuje Program rozvoja vidieka SR 2007-2013. Oblasť konvergenčného cieľa a ostatných oblastí sa od seba odlišujú predovšetkým spôsobom podpory činností a iným spôsobom financovania z verejných zdrojov.

Ciele Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 sa realizujú cez osi a opatrenia. (viď podkapitola 4.1) Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 bol schválený rozhodnutím Komisie zo dňa 4. decembra 2007, ktoré stanovilo verejné príspevky na implementáciu programu rozvoja vidieka na 2 562 585 914 EUR a maximálny príspevok z EPFRV na 1 969 418 078 EUR. Ročné rozčlenenie čiastok podpory Spoločenstva z EPFRV v členení podľa typu regiónov je v rozhodnutí Komisie 2008/609/ES zo 16. júla 2008 uvedené v tabuľke č.13. (viď prílohy)

Príspevok EPFRV pre jednotlivé osi Slovenskej republiky je uvedený v nasledujúcej tabuľke č.12.

Tabuľka č.12

OS	Verejný príspevok	
	Celkom(1)	Suma z EAFRD
OS 1	835 427 149	620 366 695
OS 2	1 242 076 174	984 709 039
OS 3	358 040 205	265 871 440
OS 4	74 524 570	59 082 542
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362
Spolu	2 562 585 914	1 969 418 078

Zdroj: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

Naši poľnohospodári môžu každý rok žiadať o priame podpory, ktorých poskytnutie je upravované nie len legislatívou Slovenskej republiky ale aj legislatívou ES. Tieto podpôr sú poskytované zo štátneho rozpočtu SR a refundované z rozpočtu Európskej únie a doplnkové platby sú vyplácané zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

1. zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) (PPA, 2009)

- jednotná platba na plochu (SAPS),
- platba na pestovanie energetických plodín,
- osobitná platba na cukor,
- osobitná platba na ovocie a zeleninu,
- prechodná platba na rajčiaky.

2. zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)

- podpora v znevýhodnených oblastiach (LFA),
- agro-environmentálne platby,
- podpora v územiach európskeho významu na poľnohospodárskej pôde,
- platba na opatrenie životné podmienky zvierat,
- platby na prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy,
- lesnícko - environmentálna platba,
- podpora na lesné pozemky v územiach európskeho významu.

3. zo štátneho rozpočtu SR – doplnkové priame platby

- doplnková platba na plochu,
- platba na chmeľ,
- platba na veľké dobyčie jednotky (VDJ).

Štátna pomoc sa realizuje s cieľom zabezpečiť konkurencieschopnosť v sektore a zabezpečenie rovnakých podmienok pre našich poľnohospodárov v rámci spoločného poľnohospodárskeho trhu EU. Táto pomoc je upravená legislatívou ES a je rovnako aj súčasťou legislatívy SR od roku 2009, ide o nariadenie vlády SR č.264/2009 Z.z. zo 17 júna 2009 o podporných opatreniach v pôdohospodárstve.

Rozoznávame tri formy štátnej pomoci:

- priama forma – dotácia je chápaná ako nenávratný finančný príspevok zo ŠR SR
- nepriama forma – pomoc je prijímaná v priebehu roka formou zľavy z fakturovanej hodnoty dodanej služby od poverenej organizácie
- minimálna pomoc = de minimis – pomoc určená európskou legislatívou, počas troch fiškálnych rokov a je hodnotená na základe účtovného obdobia žiadateľa, ktorý neprekročil v prípade prvotnej výroby 7 500 €, v prípade rybného hospodárstva 30 000 € a prípade spracovateľského sektora až 200 000 eur.

5 Záver

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo na základe analýzy individuálnych údajov a vybraného ukazovateľa zhodnotiť vplyv finančných tokov Spoločnej poľnohospodárskej politiky na poľnohospodárske podniky v Slovenskej republike, ako aj zhodnotenie II. piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2007-2013.

Pri komparácií sme vychádzali z dostupných údajom Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky. V roku 2004 bol celkový objem štátnej pomoci pre neinvestičnú činnosť na úrovni 87,28% a v investičnej činnosti na úrovni 12,72%. Oblasťou, do ktorej sa najviac investovalo, slúžilo na čiastkové uhrádzanie úrokov z úverov. V oblasti podpory v potravinárstve bola najnižšia štátna pomoc. V roku 2005 podstatnú časť štátnej pomoci predstavovala neinvestičná činnosť.

Táto podpora predstavovala 90,8% z celkovej poskytnutej pomoci a 9,2% predstavovala podiel investičnej činnosti na celkovej štátnej pomoci. V roku 2006 bola štátna pomoc pre neinvestičnú činnosť na úrovni 99,20% a investičná činnosť na úrovni 0,80%. V tomto roku bol zrejímavý pokles výšky celkovej štátnej pomoci v jednotlivých rokoch (2004-2006). Najväčší pokles bol hlavne v investičnej činnosti, v ktorej bol pokles z 12,7% v roku 2004 na 9,7% v roku 2005 a na 0,8% v roku 2006. V roku 2006 končí podpora štátnej pomoci podľa nariadenia Európskej komisie, nakoľko toto nariadenie bolo vytvorené pre Slovenskú republiku na obdobie troch rokov po vstupe Slovenskej republiky do EÚ. Vzhľadom na nové programovacie obdobie 2007-2013 bolo pripravené nové nariadenie o poskytovaní štátnej pomoci, ktoré muselo byť v súlade s nariadeniami a smernicami Európskeho spoločenstva.

V roku 2007 bola poskytnutá štátna pomoc v celkovej výške 179,650560 mil. Sk. V uvedenom období poklesol objem poskytnutej štátnej podpory v porovnaní s rokom 2006 o 36,36%.

V roku 2008 bol zaznamenaný pokles poskytnutej štátnej a minimálnej pomoci v porovnaní s rokom 2007 približne o 3%.

Pri hodnotení pomerového ukazovateľa prevádzkových dotácií sme dospeli k názoru, že existujú štatisticky preukázané rozdiely medzi jednotlivými krajinami ale nie medzi všetkými.

Pri komparácii so skutočnosťou, nám vyšlo, že v roku 2004 bola poskytnutá pomoc predovšetkým pre Banskobystrický kraj. V ostatných regiónoch sa táto pomoc výrazne nelíšila. V roku 2005 najvyššia miera uspokojenia žiadostí o podporu sa dosiahla v Nitrianskom kraji a to 73,2 %. Najnižšia miera uspokojenia bola v Banskobystrickom kraji, kde dosiahla len 21,4 %. V roku 2006 bola štátna pomoc orientovaná na oblasti postihnuté záplavami. Tieto podpory boli poskytnuté ako náhrady škody. V roku 2007 bola najvyššia priemerná výška pomoci dosiahnutá v Žilinskom kraji. Druhá najvyššia priemerná výška pomoci bola dosiahnutá v Bratislavskom kraji z pomedzi všetkých krajov. A v roku 2008 z hľadiska vyplatených finančných prostriedkov štátna pomoc bola najvyššia pre Žilinský kraj z celkového objemu štátnej pomoci v roku 2008, v Nitrianskom kraji dosiahla štátna pomoc výšku celkom čo predstavovalo 18,22 % z celkového objemu štátnej pomoci, v Banskobystrickom kraji bolo vyplatených celkom, čo predstavovalo 15,67 % z celkového objemu štátnej pomoci. Naopak, nízky podiel na celkovej vyplatenej štátnej pomoci mal najmä Bratislavský kraj, a to 4,24 % z celkového objemu štátnej pomoci a Trenčiansky kraj 8,00 % z celkového objemu štátnej pomoci vyplatenej v roku 2008.

Pri pozorovaní obdobia 2004-2008 je vidieť, že za celé sledované obdobie predovšetkým kraje stredného a východného Slovenska mali vyšší podiel pri čerpaní dotácií resp. štátnej pomoci ako kraje západného Slovenska. Dôvod, prečo je to tak, je predovšetkým to, že tieto oblasti Slovenska majú nerozvinutú komunikačnú sieť a investori sa sústreďujú do oblastí, kde táto infraštruktúra existuje a majú tam aj lepšie podmienky pre podnikanie.

Pri porovnávaní čerpania investičných dotácií jednotlivých krajoch SR v rámci rokov 2004-2008 sme zistili, že predovšetkým Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj dosahujú stredné hodnoty vyššie ako kraje západného Slovenska. Pri tomto ukazovateli sme zhodnotili, že v rámci sledovaného obdobia existujú štatisticky významné rozdiely medzi jednotlivými rokmi 2004-2008 a aj medzi kraji. Pri hodnotení tohto ukazovateľa sme dospeli tiež k záveru, že z hľadiska právnej formy môžeme analyzovať či obchodné spoločnosti potrebujú na jednu korunu tržieb viac dotácií ako družstvá.

Pri komparácii dostupných údajov s vypočítanými údajmi v bakalárskej práci sme dosiahli výsledok, že existujú určité rozdiely medzi dosiahnutými hodnotami a skutočnosťou.

Tento rozdiel môže byť spôsobený tým, že v našej práci sa neporovnávali všetky podniky, ale len podniky, ktoré splnili podmienky platnosti v intervale (0,1). Ďalšou odlišnosťou je, že v práci sme neporovnávali údaje v jednotlivých rokoch, ale za celé obdobie 2004-2008.

Na základe sledovaných údajov je možné tvrdiť, že štátna pomoc v jednotlivých obdobiach a v oblastiach mala rastúcu tendenciu, len v roku 2006 bol preukázaný mierny pokles, čo bolo spôsobené začínajúcim novým programovacím obdobím, kdeže v tomto roku končilo programovacie obdobie pre roky 2004-2006. Naším odporúčaním je aby podniky stredného a východného Slovenska vypracovali projekty, v ktorých budú apelovať na vládu, aby sa orientovala na rozvoj infraštruktúry v danej oblasti a určitým spôsobom podporovali investorov aby títo investovali do týchto oblastí a zvyšovali konkurencieschopnosť domácich podnikateľov. Je zároveň dôležité aby sa projekty podnikov hodnotili globálne. V rámci západného Slovenska je čerpanie dotácií na nižšej úrovni. Je to spôsobené nie len rozvinutosťou tohto regiónu ale predovšetkým tým, že podniky na dosiahnutie 1 koruny tržieb potrebujú menej podpory a to preto, lebo ich výsledok hospodárenia je vyšší a svoje straty vedia pokryť aj so svojich vlastných zdrojov.

Ďalším odporúčaním je aby sa podniky stredného a východného Slovenska neorientovali len na pomoc od vlády SR ale aby samostatne žiadali EÚ o podporu, na ktorú majú nárok a kde je rovnako aj táto podpora legislatívne upravená. A je tiež dôležité opomenúť aby táto legislatíva nebola upravovaná počas programovacieho obdobia, pretože tieto úpravy majú negatívny vplyv na čerpanie dotácií. V neposlednom rade je potrebné sa orientovať a podporovať dostatočnú informatizáciu týkajúcu sa pomoci podnikateľom, ktorú poskytuje nie len príslušný štát ale aj Európska únia.

6 Zoznam použitej literatúry

2004. Britský rabat dnes již nemá opodstatnění, tvrdí Evropská komise. In: Hospodářské noviny. 15.7.2004.

BIELIK, P. 2006. Podnikové hospodárstvo. 1. vyd. Nitra: SPU, 2006. 319 s., ISBN 80-8069-698-5.

BRACJUN, A. 2008. Hospodárska politika Európskej únie. 1. vyd. Bratislava: Print dva, 2008. 221 s., ISBN 978-80-969927-8-2.

ČIERNA, Z. 2009. Vývoj aktivity poľnohospodárskych podnikov na Slovensku v období rokov 2000-2008. In. Zborník: Vedecká konferenci s medziárodnou účasťou: Aktuálne problémy finančného manažmentu v konkurenčnom a krizovom prostredí agropotravinárskych podnikov. [Zborník na CD ROM]. Nitra: Vydavateľstvo SPU Nitra, 2009, ISBN 978-80-552-0312-6.

HORVÁT, Z. 2004. Príručka Európskej únie. Zastúpenie Európskej komisie v Slovenskej republike. 1. slovenské vyd. 2004. 520 s., ISBN 80-89102-09-3.

KADLEČÍKOVÁ, M. - KAPSDORFER, P. 2004. Základné ciele, funkcie a princípy SPP. AgriEduca, 2004.

KOČNER, M. – SZOVICS, P. – ŠEBO, A. 2004. Podpora poľnohospodárstva prostredníctvom eskontu zmeniek. In: Agroregion, 2004, s. 97-101. ISSN: 1212-5598.

KONIG, P. a kol. 2006. Učebnica európskej integrácie. 1.vyd. Barrister and Principal, spol. s.r.o., 2006. 414 s., ISBN 80-7364-022-8.

LISÝ, J. a kol. 2000. Ekonómia všeobecná ekonomická teória. 4. prepracované a doplnené vyd. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2000. 507 s., ISBN 80-88715-81-4.

RÁBEK, T. 2006. Bankové úvery v slovenskom hospodárstve podľa OKEČ so zameraním na poľnohospodárstvo. In: Zborník príspevkov z konferencie študentov doktorandského štúdia, MendelNET 2006“. [Zborník na CD ROM]. Brno: MZaLU v Brne, 2006, ISBN 80-86851-62-1.

RÁBEK, T. 2009. Rentabilita kapitálu najlepších poľnohospodárskych podnikov na Slovensku po vstupe do EU. In: Zborník:Vedecká konferenci s medziárodnou účasťou: Aktuálne problémy finančného manažmentu v konkurenčnom a krizovom prostredí agropotravinárskych podnikov. [Zborník na CD ROM]. Nitra: Vydavateľstvo SPU Nitra, 2009, ISBN 978-80-552-0312-6.

SERENČEŠ, P. - ČIERNA, Z. – KUZMA, F. 2005. Finančné aspekty rozvoja slovenského poľnohospodárstva po vstupe do Európskej únie. In: Firma a konkurenční prostředí. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005.

SERENČEŠ, P. 2005. Výber platobného systému a kvalita financovania poľnohospodárskeho podniku. In: Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou „Faktory podnikovej úspešnosti v podmienkach európskeho agrárneho trhu“. [Zborník na CD ROM]. Nitra: FEM SPU, 2005, s. 352-355.

SERENČEŠ, P. 2006. Definovanie podpory finančných tokov v poľnohospodárskych podnikoch pred a po vstupe do EÚ. In: Zborník INTERNATIONALE SCIENTIFIC DAYS 2006 „Competitiveness in the EU – Challenge for the V4 countries“. Nitra: FEM SPU, 2006.

SERENČEŠ, R. 2002. Poľnohospodársky trh a konkurencieschopnosť v procese globalizácie. In: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie „Globalizácia a jej vplyv na transformujúce sa ekonomiky (pozitíva a negatíva)“. Rajecké Teplice: ŽU Žilina, 2002, s. 259-262. ISBN: 80-8070-005-2.

SRNÁNER, Michal. 2006. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ: diplomová práca. Nitra: SPU, 2006. 54 s.

STEHLO, P. - BUDAY, Š. 2005. In Poľnohospodárstvo – súčasť ochrany životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja. Bratislava, 2005, 65 s. ISBN 80-8058-379-X.

STEHLO, P. 2004. Organizácia spoločného trhu – komoditné režimy. Agrieduca, 2004.

ŠLOSÁR, R. - ŠLOSÁROVÁ, A. - MAJTÁN, Š. 2002. Výkladový slovník ekonomických pojmov. 3. upravené vyd. Slovenské pedagogické nakladateľstvo– EDIA TRADE spol. s.r.o., 2002. 254 s., ISBN 80-08-03334-7.

VLACHYNSKÝ, K a kol. 2006. Podnikové financie. cvičebnica EÚ Bratislava, 2006. 482 s., ISBN 80-8078-029-3.

Výsledky poľnohospodárskej politiky za roky 1995-2004 (materiál dostupný na internete)

ZALAI, K. a kol. 2006. Finančno-ekonomická analýza podniku. Bratislava: Sprint Bratislava, 2004. 305 s. ISBN 80-88848-89-1.

6.1 Iné zdroje

Informačné listy Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky za roky 2004 – 2008

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky – Program rozvoja vidieka 2007-2013

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky – Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva pre roky 2007-2013

Nariadenia Rady Európskej komisie:

Nariadenia Rady (EC) č. 1258/99 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky zo dňa 17. mája 1999

Nariadenie Európskej Únie k štrukturálnym fondom a Kohézneho fondu

Nariadenie Komisie (ES) č. 1974/2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) v znení neskorších úprav; a nariadenie Komisie (ES) č. 1975/2006, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o realizáciu kontrolných postupov a krížového plnenia pri opatreniach na podporu rozvoja vidieka v znení neskorších úprav.

Nariadenie Komisie (ES) č. 883/2006 o podrobných podmienkach uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1290/2005, pokiaľ ide o vedenie účtov platobných agentúr, vyhlásenia o výdavkoch a príjmoch a podmienky úhrady výdavkov z fondov EPZF a EPFRV; a nariadenie Komisie (ES) č. 885/2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1290/2005, pokiaľ ide o akreditáciu platobných agentúr a iných orgánov a zúčtovania EPZF a EPFRV.

Nariadenie Komisie č. 1320/2006, ktorým sa ustanovujú pravidlá prechodu na podporu rozvoja vidieka stanovené vnariadení Rady (ES) č. 1698/2005 z 5. septembra 2006

Nariadenie Komisie č. 1320/2006 článok 5, ktorým sa ustanovujú pravidlá prechodu na podporu rozvoja vidieka stanovené vnariadení Rady (ES) č. 1698/2005 z 5. septembra 2006

Nariadenie Rady č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) z 20. septembra 2005

Nariadenie Rady ES č. 1257/1999 článok 16-21 o podpore rozvoja vidieka z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EPUZF) a ktorým sa menia a rušia niektoré nariadenia zo 17. mája 1999

Nariadenie Rady ES č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky z 21. júna 2005

Nariadenie Rady ES č. 1782/2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)

Nariadenie Rady ES č. 1782/2003 článok 143 ba ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)

Nariadenie vlády SR č. 159/2007 o podmienkach poskytnutia podpory v poľnohospodárstve formou doplnkových národných priamych platieb v rastlinnej výrobe

Nariadenie vlády SR č. 264/2009 Z.z. zo 17 júna 2009 o podporných opatreniach v pôdohospodárstve

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR a Program rozvoja vidieka (č. uznania 1016/2006) zo 14. marca 2007

Pravidelné správy PPA SR o organizácii trhu, priamych platbách, projektových podporách, štátnej pomoci a o výkone platieb a vývoji rozpočtu. 2009

Rímska zmluva o vytvorení Európskeho hospodárskeho spoločenstva z marca 1957

Rozhodnuti Komisie č. 609/2008 zo 16. júla 2008

Zbierka zákonov Slovenskej republiky:

Ministerstvo financií Slovenskej republiky. 2005

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky:

Zákon č. 1467/2006-100 Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 25. januára 2006

Zákon č. 473/2003 Z.z o Poľnohospodárskej platobnej agentúre, podpore podnikania v poľnohospodárstve z 24. októbra 2003

Zákon Ministerstva poľnohospodárstva Slovenskej republiky z 13. apríla 2004, ktorý sa dopĺňa zákonom zo dňa 26. októbra 2006

6.2 Internetové zdroje

<http://www.finance.gov.sk/eu/modul4/2%204%205.html>, [cit. 2009-11-13]

http://www.fsev.tnuni.sk/KMAM/download/studium/HP-EU/SPP_ESF.pdf,
[cit. 2009-11-28]

<http://www.vlada.fov.sk/eu/modul4/2%201%202.html>, [cit. 2009-12-13]

<http://www.vlada.gov.sk/eu/modul4ú3%201.html>, [cit. 2009-11-28]

<http://www.vlada.gov.skeu/modul4/1%202.html>, [cit. 2009-11-28]

<http://archiv.apa.sk/index.php?start&p=fp>, [cit. 2009-11-28]

<http://euroactiv.sk/regionalny-rozvoj/zoznma-liniek/cap---teda-spolocna-polnohospodarska-politika>, [cit. 2009-11-13]

http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm, [cit. 2009-12-22]

http://europa.eu/pol/agr/index_sk.htm, [cit. 2009-12-22]

<http://land.gov.sk>, [cit. 2009-12-22]

<http://www.apa.sk/index.php?navID=26&id=570>[cit. 2009-11-16]

<http://www.edotacie.sk/1/0/1011/sekcia/2007-2013/>, [cit. 2009-12-22]

<http://www.europa.eu>, [cit. 2009-12-03]

<http://www.europskaunia.sk/rozpocetunie>, [cit. 2009-12-03]

http://www.europskaunia.sk/spolocna_polnohospodarska, [cit. 2010-12-03]

<http://www.land.gov.sk/sk/?navID=100&id=153>, [cit. 2009-11-13]

http://www.peterbaco.eu/?page_id=6, [cit. 2009-12-03]

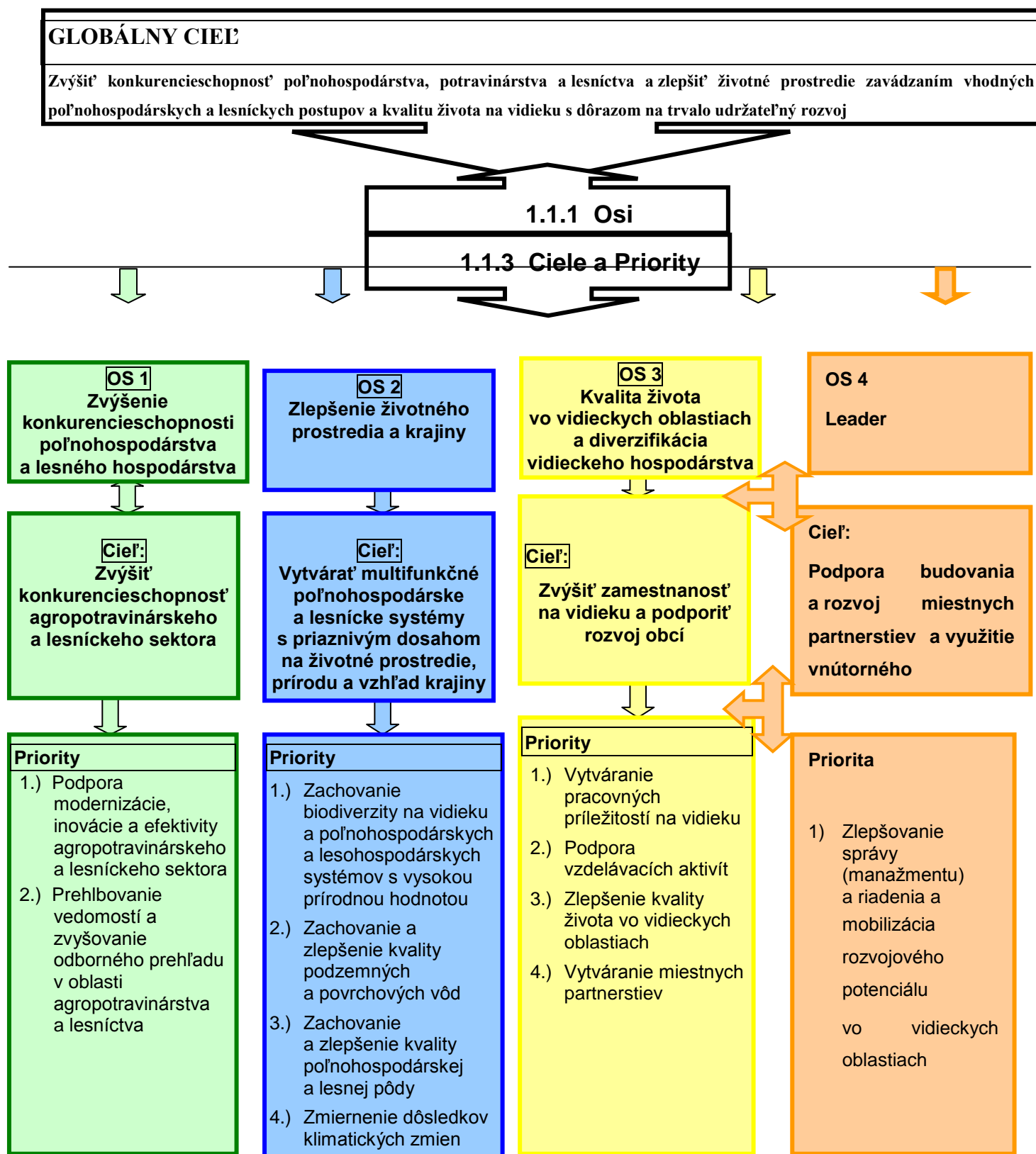
http://www.podnemapy.sk/portal/prave_menu/lfa/lfa.aspx, [cit. 2010-03-18]

[http://www.rokovania.sk/appl/material.isf/0/.../\\$FILE/priloha9.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.isf/0/.../$FILE/priloha9.doc), [cit. 2009-12-03]

<http://www.strukturalnefondy.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>,
[cit. 2009-11-14]

7 Prílohy

Schéma č.1: Strategický rámec Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

Zdroj: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

Tabuľka č.1

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>EÚ (SAPS)</i>	25	30	35	40	50	60	70	80	90	100
<i>Dorovnanie možnosť</i>	30	30	30	30	30	30	30	20	10	0
<i>Dorovnanie skutočnosť</i>	29	24	19	30	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Tabuľka č.2

Strategická priorita	Cieľ strategickej priority
<i>1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť</i>	Zvýšenie hustoty vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb
<i>2. Vedomostná ekonomika</i>	Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb
<i>3. Ľudské zdroje</i>	Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej ekonomiky a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín

Zdroj: <http://www.strukturalnefondy.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>

Tabuľka č.3

Súhrnný prehľad financovania odvetví rezortu pôdohospodárstva SR zo zdrojov EÚ a rozpočtu SR v rokoch 2007 - 2013 (v mil. €; pri kurze 1€=36,5 Sk)

	1.1.1.1 Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2007-13
1.1.1.1.1 PRIAME PLATBY									
Obálka EÚ pre SFP	1 EÚ	161,4	200,9	239,0	275,5	312,1	348,6	385,2	1922,6
Dodatočné p.platby	EÚ (+)	15,1	13,3	16,0	18,7	21,3	24,0	26,7	135,2
Ost. platby - cukor	EÚ (-)	14,8	17,7	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	128,9
Obálka pre SAPS	EÚ	161,7	196,5	235,7	274,9	314,1	353,3	392,6	1928,9
úroveň voči EU-15	%	40	50	60	70	80	90	100	-
Ost..platby - cukor	EÚ (+)	14,8	17,7	19,3	19,3	19,3	19,3	19,3	128,9
Národné doplatky	ŠR SR	121,3	117,9	117,9	117,8	78,5	39,3	0,0	592,7
- % nár.doplatky	%	30	30	30	30	20	10	-	-
P. PLATBY SPOLU	EÚ+SR	297,8	332,2	372,8	412,0	412,0	411,9	411,9	2650,5
- % úrovne PP EU-15	%	70	80	90	100	100	100	100	-
PODPORA TRHU	1.1.1.1.1.1.1	56,5	57,4	58,2	59,1	60,0	60,9	61,8	413,9
NSP RV SR	EÚ+SR	394,5	372,8	348,8	333,5	342,2	357,8	412,9	2562,5
z toho: EAFRD		303,2	286,5	268,1	256,3	263,0	275,0	317,3	1969,4
ŠR SR	1.1.1.1.1.1.1	91,3	86,3	80,7	77,2	79,2	82,8	95,6	593,1
1.1.2 NSP RH SR	EÚ+SR	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	17,4
z toho: EFF		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	13,7

ŠR SR	<i>1.1.2.1.1.1.1.1</i>	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	3,7
ŠTÁTNA POMOC	<i>1.1.2.1.1.1.1.2</i>	27,4	32,9	41,1	41,1	41,1	41,1	41,1	265,8
POZEMKOVÉ ÚPRAVY	ŠR SR	1,5	11,6	12,3	13,5	14,7	16,1	17,3	87,0
INFORMATIZÁCIA	ŠR SR	1,3	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	34,3

1.1.1.1.2 DOFINANCOVANIE PROGRAMOV

SOP P-RV	<i>1.1.2.1.1.1.1.3</i>	61,8	61,8	-	-	-	-	-	123,6
z toho: EAFRD		45,5	45,5	-	-	-	-	-	91,0
ŠR SR		16,3	16,3	-	-	-	-	-	32,6
PRV	<i>1.1.2.1.1.1.1.4</i>	36,9	32,7	-	-	-	-	-	69,6
z toho: EAFRD		26,3	23,4	-	-	-	-	-	49,7
ŠR SR		10,6	9,3	-	-	-	-	-	19,9
POTREBA CELKOM	<i>1.1.2.1.1.1.1.5</i>	880,2	909,4	841,2	867,2	878,0	895,8	952,9	6224,6
zdroje: EÚ		610,0	629,0	583,3	611,6	658,4	710,4	792,8	4595,5
ŠR SR		270,2	280,3	257,9	255,6	219,6	185,4	160,1	1629,1
Podiel zdrojov EÚ	%	69,3	69,2	69,3	70,5	75,0	79,3	83,2	73,8
Podiel zdrojov ŠR SR	%	30,7	30,8	30,7	29,5	25,0	20,7	16,8	26,2

Zdroj: Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2007 – 2013 (MH SR)

poznámka: Národné doplatky k priamym platbám na max. možnej úrovni

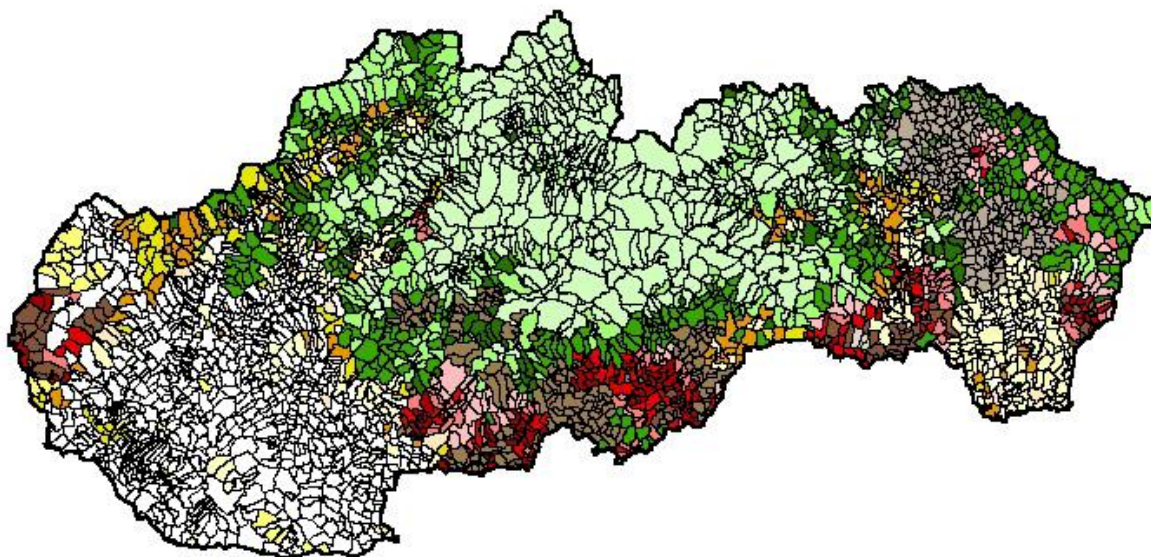
- predpoklad uplatňovania SAPS až do 2013, v prípade zavedenia SFP od roku 2011 bude rozpočet pre túto platbu daný súčtom všetkých platieb zo zdrojov EÚ, teda s výnimkou národných doplnkových priamych platieb očakávaná výška štátnej pomoci

Tabuľka č.13: Ročné členenie čiastky podpory Spoločenstva z EPFRV podľa regiónov v eurách

Región / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
<i>Konvergenčné regióny</i>	297 221 266	280 915 880	262 795 490	251 286 560	257 873 030	269 634 950	311 090 310	1 930 817 486
<i>Ostatné regióny</i>	5 941 999	5 616 026	5 253 766	5 023 679	5 155 357	5 390 497	6 219 268	38 600 592
SR spolu	303 163 265	286 531 906	268 049 256	256 310 239	263 028 387	275 025 447	317 309 578	1 969 418 078

Zdroj: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Mapa znevýhodnených oblastí LFA

Kategória	charakteristika oblasti	Kategória	charakteristika oblasti
H1	nadm. výška > 700 m	O1/1	výnosovosť < 17 b.
H2	nadm. výška 600 - 700 m	O1/2	výnosovosť 17 - 22 b.
H3	svahovitosť > 20 %	O1/3	výnosovosť 22 - 27 b.
H4	kombinácia: > 500 m, > 15 %	O2	TTP + krmoviny
S1	zamokrané pôdy > 50 %	O3	výnos obilnín > 50 %
S2	ext. vysychavé pôdy > 50 %	O4/1	výnosovosť < 27 b. (BB)
S3	skeletovité pôdy > 50 %	O4/2	výnosovosť < 27 b. (BJ, HN, ME, SA, SV, SK, VT)
S4	pôdy flyšového pásma	O4/3	výnosovosť < 27 b. (KE-okolie)
S5	výnosovosť < 27 b.		
S6	výnosovosť 27 - 33 b.	NP	pôda nezaradená do LFA

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/prave_menu/lfa/lfa.aspx